

Χαίρω ἢ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ σεφωᾶ, καὶ φέρω
 Τουνάρι, Ἐ ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ ἔμωμ ὑπέρημα,
 οὔτοι ἀνεπλήρωσαμ. ἀνέπαυσαμ γὰρ τὸ ἔ-
 μόμ πνεῦμα, Ἐ τὸ ἔμωμ. ἐπιγινώσκετε ὅσω
 τους τοιούτους. Αἰσάζονται ἡμᾶς αἱ ἐκκλη-
 σίαι ἐν ἰσῆας. Αἰσάζονται ἡμᾶς ἐν κυρίῳ
 πολλὰ, ἀκύλας καὶ κρίσιλλια, σὺν τῇ κατ' ὄ-
 κομ ἀντὶ τῆς ἐκκλησίας. Αἰσάζονται ἡμᾶς οἱ
 ἀδελφοὶ πάντες, ἀσάσασθε ἀλλήλους ἐν
 φιλήματι ἀγάπῃ, ὁ ἀσασμός, τῇ ἐμῇ χερσὶ
 πάντων. εἰ ἴς οὐ φιλεῖ τὸν κύριον ἸΗΣΟΥ ΧΡΙ-
 ΣΤΟΝ, ἢ ὡ ἀνάθεμα μαρανθά, ἢ χάρις ἔκ κυ-
 ρίσ ἸΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ μετ' ἡμῶν ἢ ἀσάπκ με-
 μετὰ πάντων ἡμῶν, ἐν ΧΡΙΣΤΩ ἸΗΣΩ. ἀμὴν.

πρὸς κορινθίους πρῶτη,

ἐγραψάμ ἀπὸ φιλιππῶν διὰ σεφωᾶ καὶ
 φουρτνάτου, καὶ ἀχαϊκοῦ, Ἐ τιμοθέου.

Μακεδῶν ad Κορινθίους

ΠΡΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ.

ΤΑΥΤΩ ἔπισηλλε ἀπὸ μακεδονίας, ἢ ἢ πρόφασίς ἐν ἐπιστολῆς αὐτῆς. διεξάμειν κα-
 ρίνθιοι πῶν προέγραμ ἐπιστολῶν, κατενύγησαμ ἐπὶ τῇ ἀμαρτίᾳ ἔλαθόντες τὴν μακρῆς
 ἀμ, καὶ ἐλυπήθησαμ ἢ, ὡς πρὸς ὄντες διττῶν ἀμαρτήματα. εἶτα ὑπερπάσαν ὑπὸ ἡμῶν,
 τῶν Ἐ τὰς προφάσεις τῶν χρισμάτων ποιόντων, ὡς πρὸς ἀκαθ' ἐξέως τῆς χάριματι
 τοῦ νόμου, Ἐ ἀδιάφορον ἢ γὰρ πῶν πρὸς ἔ ΧΡΙΣΤΟΥ χάριμα, Ἐ μᾶλλον προσέχημ πῶς ἐν προσώπω
 καυχωμῶν, ἢ ἢ ἢ καὶ πρὸς ἐν λογίας, ἐν εἰς τοὺς ἀγίους φρονίζοντας καλῶς, πρὸς ταῦτα ὡς, ἀν-
 ἡγάφῃ ὁ ἀπόστολος, Ἐ πρῶτον μὲν ἀποδέχεται τὴν ἐκβαλόντας τὸν πρῶτον νόμον, ἐπὶ τὰς ἀγί-
 σασίμ αὐτῶν καθικελεύει, καὶ μετὰ νοήσαντα ἐκείνον, κελεύει δεχθῶν. ἐν αὐτῇ δὲ διδασκαίᾳ περὶ τοῦ νό-
 μου, διακρίνωμ τὸ χάριμα ἔ νόμος, καὶ δεικνύσασ, ὅτι οὐ δι' ἐλαθόντες τὰ χάριματα μόνον ἔ νόμος, ἀλλ'
 ἐν αὐτῶν τῶν χάριματι πῶν διάνοιαν ἐρθνῶν. οὐκ ἔ μόνον ἐξῆμα ὄνομος, ἀλλ' ἐν πῶς ἐκρίσ ὄσι
 Ἐ ὁ νοῦς, τῶν πνεύματος, ἐπέτα ὅτι ἔ ΧΡΙΣΤΟΥ ἐλθόντος, καὶ καὶ κτίσις γέγονεμ, Ἐ οὐ δὲ κατὰ τὸ πα-
 λαίον ζῶν, ἀλλ' ὡς ἐν καὶ καὶ κτίσις, ἐν πᾶσιμ ἀνανεῶσ, Ἐ ἀργῶν εἶναι λοιπὸν πῶν πρὸς τομῶν, ἀπο-
 δέχεται δὲ αὐτῶν, καὶ πρὸς ἐν δὲ διακονίας, καὶ προῖεπετ αὐτῶν μᾶλλον πλεονάζειμ, ἀπὸ τῶν μῶν ἢ τοὺς ἐν
 προσώπω καυχωμῶν, ἀλλ' ἀλέγει πάντα, ἀπὸς πέπονθε διὰ τὸν κύριον, Ἐ τὰς ὁ πῶσις ἢ δι' ἡγῆ-
 ἀσπρ' ἐώρακεμ. εἰς τε τὸν πρὸς ἀσπρ' καὶ εἰς τὸν πρὸς ὄνομος ἀσπρ' ἀσπρ' ἀσπρ' ἀσπρ' ἀσπρ' ἀσπρ'
 νῆμ, ἀλλὰ μετὰ τοὺς ἀμαρτάνοντας ἐν ἐνχαρισίᾳ, τὸν πρὸς ἐν ἐπιστολῶν, ὄσι ἢ καὶ ταῦτα, ὁ πᾶς λό-
 γος ὄσι ἐν τῇ ἐπιστολῇ πρὸς τε ἐαυτῶν, καὶ πρὸς κορινθίωμ, Ἐ τῶν ἰουδαίωμ, καὶ ἐν ταῦτες τὸ ὑποθέσει-
 ως, πρὸς ὄσιμ εἰς τε τὰ τὸ χάριτος θεῶν, καὶ πρὸς ἀγαθῆς πολιτείας, καὶ δὲ εὐσωείδημ, καὶ δὲ ἐναγώνιομ, καὶ
 δὲ ἀφιλοχρηματομ, καὶ πρὸς τὸ μετὰ ὄσιμ ἀρετῆς, καὶ πρὸς τὸ τῶν ἰουδαίωμ ἀλαζονείας καὶ πονηρίας.

ARGVMENTVM

QUOCTA a Corinthiis penitentia, consolatoria scribit eis epistolam a
 Troade, per Titum, & collaudans eos, hortatur ad meliora, contrista-
 tos quidem eos, sed emendatos ostendens.

Gaudeo pro de adventu stephanæ & For-
 tunati & Achaici, quoniam id quod mihi deerat
 uestri illi suppleuerunt. Refocillauerunt enim
 spiritum meum & uestrum. Agnoscite
 itaque huiusmodi. Salutant uos ecclesie
 Asiae. Salutant uos in domino multum,
 Aquila & Priscilla, cum ea quae in domo
 est ipsorum ecclesia. Salutant uos fratres
 omnes. Salutate inuicem in osculo san-
 cto. Salutatio mea manu Pauli. Si quis
 non diligit dominum Iesum Christum, sit ana-
 thema Maranatha. Gratia domini Iesu
 Christi, sit uobiscum. Dilectio mea cum
 omnibus uobis in Christo Iesu. Amen.

Finis.

Missæ fuit e Philippis, per Stephanā
 & Fortunatū, & Achaicū, & Timotheū.

Philippis ad Stephanum

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΑΥΛΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ, ΔΙΑ ΘΕΛΗΜΑΤΟΣ ΘΕΟΥ, ΚΗ ΑΔΕΛΦΟΣ, ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΩ ΘΕΩ, ΤΗΣ ΟΥΣΗΣ ΕΝ ΚΟΡΙΝΘΩ, ΣΑΥ ΤΙΣ ΑΠΟΙΣ ΠΑΣΙ, ΤΙΣ ΟΥΣΙΝ ΕΝ ΟΛΗ ΤΗ ΑΧΑΪΑ, ΧΑΡΙΣ, ΗΜΙΝ ΚΗ ΕΙΡΗΝΗ, ΑΠΟ ΘΕΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ, ΚΗ ΚΥΡΙΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ, ΕΥΛΟΓΗΤΟΣ Ο ΘΕΟΣ, ΚΗ ΠΑΤΗΡ ΕΚ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ, Ο ΠΑΤΗΡ ΤΩΝ ΔΙΚΤΗΡΩΝ, ΚΗ ΘΕΟΣ ΠΑΣΗΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΣ, Ο ΠΡΟΚΑΛΩΝ ΗΜΑΣ ΕΠΙ ΠΑΣΗ ΤΗ ΘΛΙΨΙ ΗΜΩΝ, ΕΙΣ ΔΕ ΔΑΨΑΝ ΗΜΑΣ ΠΡΟΚΑΛΩΝ, ΤΟΥΣ ΕΝ ΠΑΣΗ ΘΛΙΨΙ ΔΙΑ ΤΗ ΠΡΟΚΛΗΣΕΩ, ΗΣ ΠΡΟΚΑΛΟΥΜΕΘΑ ΑΥΤΟΙΣ ΕΝ ΤΩ ΘΕΩ. ΟΤΙ ΚΑΘΩΣ ΠΡΟΪΣΤΕΥΕ ΤΑ ΠΑΘΗΜΑΤΑ ΤΩ ΧΡΙΣΤΩ ΕΙΣ ΗΜΑΣ, ΟΥΤΩΣ ΔΙΑ ΧΡΙΣΤΟΥ ΠΡΟΪΣΤΕΥΕ, ΚΗ Η ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ ΗΜΩΝ. ΕΙΤΕ Η ΘΛΙΒΟΥΜΕΘΑ ΕΝ ΤΩ ΤΩ ΜΕ ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΣ, ΚΗ ΣΩΤΗΡΙΑΣ, ΤΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΜΗΚΟΣ ΕΝ ΥΠΟΜΟΝΗ ΕΝ ΤΩ ΠΑΘΗΜΑΤΩΝ, ΩΝ ΚΗ ΗΜΕΙΣ ΠΑΧΟΜΕΝ, ΚΗ Η ΕΛΠΙΣ ΗΜΕΙΣ ΒΕΒΑΙΑ ΕΝ ΕΣ ΗΜΩΝ, ΕΙΤΕ ΠΡΟΚΑΛΟΥΜΕΘΑ ΕΝ ΕΣ ΤΩ ΗΜΩΝ ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΣ ΚΗ ΣΩΤΗΡΙΑΣ, ΕΙΔΟΤΕΣ, ΟΤΙ ΩΣΩΡ ΚΟΙΝΩΝΟΙ ΕΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΘΗΜΑΤΩΝ, ΟΥΤΩΣ ΚΗ ΤΗ ΠΡΟΚΛΗΣΕΩ.

β ΟΥ ΕΘΕΛΟΥΜΕΝ ΗΜΑΣ ΑΝΟΕΜ ΑΔΕΛΦΟΙ ΕΝ ΕΣ ΤΗ ΘΛΙΨΕΩΣ ΗΜΩΝ, ΕΓΕΝΟΜΕΝΟΣ ΗΜΙΝ ΕΝ ΤΗ ΑΣΙΑ ΟΤΙ ΚΑΘ' ΕΝ ΠΡΟΒΟΛΩΝ ΕΒΑΡΗΘΗΜΕΝ, ΕΝ ΕΣ ΔΑΨΑΜΕΝ, ΩΣ ΕΙΣ ΑΠΟΡΗΘΩΝ ΗΜΑΣ ΚΗ ΤΗ ΖΩΗ, ΑΛΛΑ ΑΥΤΟΙΣ ΕΝ ΕΑΥΤΟΙΣ, ΟΤΙ ΑΠΟΚΡΙΜΑ ΤΩ ΘΑΝΑΤΟΥ ΕΧΘΡΟΜΕΝ, ΙΝΑ ΜΗ ΠΕΠΟΙΘΟΤΕΣ ΩΜΕΝ ΕΝ ΕΑΥΤΟΙΣ, ΑΛΛ' ΕΠΙ ΤΩ ΘΕΩ ΤΩ ΕΙΣΙΡΟΥΤΙ ΤΟΥΣ ΝΕΚΡΟΥΣ, ΟΣ ΕΚ ΤΗΛΙΚΟΥΣ ΘΑΝΑΤΟΥ ΕΞΕΨΑΤΟ ΗΜΑΣ, ΚΗ ΕΥΕΙΤΑΙ, ΕΙΣ ΟΜΗΛΠΙΚΑΜΕΝ, ΟΤΙ ΚΗ ΕΤΙ ΕΨΕΤΗ, ΣΑΥ ΠΡΟΓΥΝΩΝ ΚΗ ΗΜΩΝ ΕΝ ΕΣ ΗΜΩΝ ΤΗ ΔΕΨΑ, ΙΝΑ ΕΚ ΠΛΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ, ΕΙΣ ΗΜΑΣ ΧΑΡΙΣΜΑ, ΔΙΑ ΠΟΛΛΩΝ ΕΥΧΡΙΣΘΗ ΕΝ ΕΣ ΗΜΩΝ. Η ΕΝ ΚΑΥΧΗΣ ΗΜΩΝ ΑΥΤΗ ΟΣΤΙ, ΟΤΙ ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ ΤΗ ΣΑΥΦΗΝΕΩΣ ΗΜΩΝ, ΟΤΙ ΕΝ ΑΠΛΟΤΗ ΚΗ ΕΙΛΙΚΡΙΝΕΙΑ ΘΕΩ, ΟΥΚ ΕΝ ΣΟΦΙΑ ΣΑΥΚΗ, ΑΛΛ' ΕΝ ΧΑΡΙΣ ΤΩ ΘΕΩ, ΑΝΕΣΤΑΦΗΜΟΝ ΕΝ ΤΩ ΚΟΣΜΩ, ΠΡΟΪΣΤΕΥΕΤΕ ΔΕ ΠΡΟΣ

AD CORINTHIOS SECVNDA.

Aulus apostolus Iesu Christi, per uoluntatem dei, & Timotheus frater ecclesiae dei, qui est Corinthi, una cum sanctis oibus, qui sunt in tota Achaia. Gratia uobis & pax, a deo patre nostro, & domino Iesu Christo. Benedictus deus, & pater domini nostri Iesu Christi, qui est pater misericordiaz, & deus totius consolationis, consolans nos in omni tribulatione nostra, in hoc ut possimus consolari eos qui sunt in omni tribulatione, propter consolationem, qua nos ipsos consolatur deus. Quoniam sicut abundauerunt afflictiones Christi in nos, & per Christum abundat & consolatio nostra. Siue autem tribulamur pro uestra consolatione ac salute, qui operatur in tolerantia earum afflictionum, quas & nos patimur, & spes nostra firma est pro uobis. Siue consolationem accipitis pro nostri consolatione ac salute, scientes, quod quemadmodum participes estis afflictionum, sic & consolationis. Non enim uolumus uos ignorare fratres, de afflictione nostra, qui nobis accidit in Asia, quoniam supra modum grauati fuimus supra uires, adeo ut despauerim etiam de uita. Sed ipsi in nobis ipsis, sententiam mortis acceperimus, ne consideremus in nobis ipsis, sed in deo qui ad uitam suscitatur mortuos, qui ex tali morte eripuit nos, & eripit, in quem speramus, quod & accipitur est. Simul adiuuabitur & uobis, per orationem pro nobis, ut ex multis personis, pro dono in nos collato, gratia agant de uobis. Nam gloriatio nostra haec est, testimonium conscientiae nostrae, quod in simplicitate & sinceritate dei, non in sapientia carnali, sed in gratia dei, couersati fuimus in mundo, abundantius autem

f posthac
f per multos

γ δὲ πρὸς ὑμᾶς. οὐ δ' ἄλλα γράφομεν ὑμῖν,
 ἀλλ' ἢ ἅ ἀναγινώσκετε, ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε.
 ἐλπίζω δὲ, ὅτι καὶ ἔως τέλους ἐπιγινώσε-
 οθε. καθὼς ἔ' ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅ-
 τι καὶ ἄχρημα ὑμῶν ἔσμεν, καθάπερ καὶ
 ὑμεῖς ἡμῶν, ὅτι τῆ ἡμέρας τοῦ κυρίου Ἰη-
 σοῦ. καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην
 ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς πρότερον, ἵνα ἰδοῦντες
 χάριμα ἔχητε, καὶ δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰς μα-
 κεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ μακεδονίας ἐλ-
 θεῖν πρὸς ὑμᾶς. καὶ ἕφ' ὑμῶν προπεμφθῆ-
 ναι εἰς πλὴν ἰουδαίαν. τοῦτο οὖν βουλομένη
 εἶμι, μήτι ἄρα τῆ ἑλαφρίας ἐχρησάμην; ἢ ἅ
 βουλευόμεναι, κατὰ σάρκα βουλευόμεναι; ἵνα
 ἢ παρ' ἐμοὶ τὸ ναὶ, ναί. καὶ τὸ οὐ, οὐ. πιστὸς δὲ
 ὁ θεός, ὅτι λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ
 ἐγγίγνεται, καὶ ὅτι. οὐδ' ἔσται θεοῦ ἡμεῶν Ἰησοῦς
 χριστός, ὅτι ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθεῖς, δι'
 ἐμοῦ καὶ σιλουανοῦ, ἔτιμοθέου, οὐκ ἐγγί-
 γνεται, καὶ ὅτι, ἀλλὰ ναὶ ὅτι αὐτῶ γέγονε.
 ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι θεοῦ, ὅτι αὐτῶ τὸ ναί,
 καὶ ὅτι αὐτῶ τὸ ἀμήν, τῶ θεῷ πρὸς ἑσῶν
 δι' ἡμῶν. οὐδὲ βεβαιῶν ἡμᾶς, σὺν ὑμῖν εἰς
 χριστόν, καὶ χριστὸς ἡμᾶς, θεός, ὁ καὶ σφρα-
 γιστὸς ἡμῶν, ἔ' ἰδοὺς τὸν ἀρραβῶνα τοῦ
 πνεύματος, ὅτι ταῖς καρδίαις ἡμῶν. ἐφ' ἧ
 μάρτυρα τὸν θεὸν ἐπικαλεῖμαι ἐπὶ πλὴν ἐ-
 μὴν ψυχῶν, ὅτι φθόρος ἡμῶν οὐκ ἐστι
 ἄλλοθεν εἰς κόρινθον, οὐχ' ὅτι κυριεύομεν ὑ-
 μῶν τὸ πείσεως, ἀλλὰ σωτηροὶ ἐσμὲν τὸ χάριμα
 ὑμῶν, τῆ ἑπίσφις ἡμεῶν. ἐπεινα ἡμεῶν
 τῶν, τὸ μὴ πάλιν ἐλθεῖν ἐν λύπῃ πρὸς ὑ-
 μᾶς, εἰ δὲ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς ἐστίμ ὁ ἐυφρα-
 νων με, εἰ μὴ ὁ λυπῶμεν ἡμῶν; καὶ ἔγραψα
 ὑμῖν τὸ αὐτὸ, ἵνα μὴ ἐλθῶν, λύπῃ ἔχω, ἀφ'
 ὧν ἐδίδμε χάριμα, πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑ-
 μᾶς, ὅτι ἢ ἐμὴ χάριμα, πάντων ὑμῶν ἐσίμ. ἐκ
 γὰρ πολλῆς θλίψεως, καὶ στωχῆς καρδίας,
 ἔγραψα ὑμῖν, διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ'

να λυπῶν

aut apud uos, non enim alia scribimus uo-
 bis, quam quae legitis, aut etiam agnoscitis. Spe-
 ro autem, quod usque ad finem quae agnoscetis,
 quemadmodum & agnouistis nos ex parte,
 quoniam gloria uestra sumus, quemadmodum &
 uos nostra, in die domini Iesu, & hac fiducia
 uolebam ad uos uenire prius, ut secundam
 gratiam haberetis, & per uos pertransire in Ma-
 cedoniam, & rursum a Macedonia uenire ad
 uos, & a uobis deduci in Iudaeam. Hoc igitur
 cum in animo uersarem, nunc ubi leuitate sum
 usus: aut numquam cogito, secundum carnem
 cogito: Ut sit apud me, quod est etiam, etiam,
 & quod est non, non. Fidelis autem deus, quod
 sermo uester erga nos, non fuit etiam, &
 non. Nam dei filius Iesus Christus, qui
 inter uos per nos predicatus est, per me &
 Syllanum, & Timotheum, non fuit etiam &
 non, sed etiam in ipso fuit. Quotquot enim
 sunt promissiones dei, in ipso sunt etiam,
 & in ipso amen, deo ad gloriam per nos.
 Porro qui confirmat nos una uobiscum in
 Christum, & qui unxit nos, deus est, qui etiam ob-
 signauit nos, & dedit pignus spiritus in cor-
 dibus nostris. Ego uero teste deum inuo-
 co in animam meam, quod parcens uobis, non dum
 ueni Corinthum, non quod dominemur uobis no-
 mine fidei, sed adiutores sumus gaudij ue-
 stri. Nam si fide statis. Sed decreui apud me
 ipsum hoc, non iterum in dolore ad uos ue-
 nire. Nam si ego contristo uos, & quis est
 qui letificet me, nisi is qui contristatur ex
 me: Et scripsi uobis hoc ipsum, ne si ue-
 nissem ad uos, dolorem haberem ex his,
 ex quibus oportebat me capere uolup-
 tatem, fiduciam hanc habes erga uos omnes,
 quod meum gaudium, omnium uestrum sit. Nam
 ex multa afflictione, & anxietate cordis
 scripsi uobis. Per multas lacrymas non

me coriv

ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ πλὴν ἀγάπῃ, ἵνα γνῶ-
τε, ἢ μ' ἔχω ποριστοτέρως εἰς ὑμᾶς. εἰδ' ἐτις
λελύπηκεμ, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεμ, ἀλλ' ἅπῃ
μέρους, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ πάντας ὑμᾶς.
Ἰκανὸν ἔσθ' τοιοῦτ' ἢ ἐπιτιμία ἄντι, ἢ ὑπ'
πᾶν πλόνωμ, ὡς ἐναντίον μᾶλλον ὑμᾶς
χαρίσασθ', ἢ παρακαλέσαι, μήπως τῆ πε-
ρισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῆ ὁ τοιοῦτ'. διὸ
παρακαλῶ ὑμᾶς, κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγά-
πῃ. εἰς τοῦτ' ἢ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τῆ δοκι-
μῶν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐσε. ὁ δ' ἐτί
χαρίζεσθε, ἢ ἐγώ. ἢ ἔγω εἶ τι κεχάρισμαι
ἢ κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς ἐν προσώπῳ ΧΡΙ-
ΣΤΟΥ, ἵνα μὴ πλεονεκτῶ ὑμῶν ὑπ' ἑσῶν.

5 Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν ἑσπέραν, εἰς τὴν εὐαγγελίῳ
ἢ ΧΡΙΣΤΟΥ, ἢ δύρας μοι ἀνεωγμένῃς ἐν κυ-
ρίῳ, οὐκ ἔχοντες ἀνεσιμ. ἔσθ' πνεύματι μου,
ἔσθ' μὴ ἐν εἴν με τίτῳ τὸν ἀδελφόν μου, ἀλ-
λὰ ἀποσταξάμεν ἄντι, ἢ ἡλθομε εἰς μα-
κεδονίαν. τῶ ἢ δεῦ χάρις, ἔσθ' πάντοτε
θεοῦ μεθ' ὑμᾶς ἐν ἔσθ' ΧΡΙΣΤΩ, καὶ πλὴν
ὁσμῶν ἐν γνῶσεως αὐτοῦ φανερῶν, δι'
ἡμῶν ἐν παντί τόπῳ. ὅτι ΧΡΙΣΤΟΥ εὐω-
δία ἐσμὸν ἔσθ' θεῷ, ἐν τῆς σωζομένων, ἢ ἐν
τῆς ἀπολλυμένων. οἷς μὲν ὁσμὴ θανάτου, εἰς
θάνατον, οἷς δὲ ὁσμὴ ζωῆς, εἰς ζωὴν. καὶ πρὸς
ταῦτα τίς ἰκανός, οὐ γάρ ἐσμὸν ὡς οἱ πολλοὶ
καταλιπόντες τὸ λόγον ἢ θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἔστι
ἐν λιπρυνείας, ἀλλ' ὡς ἐκ θεῶ, κατ' ἐνώπιον τοῦ
θεῶ, ἐν ΧΡΙΣΤΩ λαλῶμεν. 3 Ἀρχόμεθα πάλ-
λιμ ἐναντὸς σωτῆράν, εἰ μὴ χερίσομεν ὡς
ζυνεστυκῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἔστι
ὑμῶν συστατικῶν; ἢ ἐπιστολὴ ἡμῶν, ἡμῶν
ἔσθ', ἐπεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, ἢ
ἐν σκομῶν ἢ ἀναδινωσκομῶν ὑπ' πάντων ἀν-
θρώπων, φανερῶμεν, ὅτι ἐσθ' ἐπιστολὴ ΧΡΙ-
ΣΤΟΥ, διακονησῶν ὑφ' ἡμῶν ἐπεγραμμένη
ὁ μὲν ὡς, ἀλλὰ πνεύματι θεῶ ζώντος, οὐκ
ἐν πλατῆ,

ut contristaremini, sed ut cognosceretis
charitatem, quā habeo abundantius er-
ga uos. Quod si quis uos cōtristauit, nō
me contristauit, sed ex parte, ne grauem
omneis uos. Sufficit istiusmodi homi-
ni, increpatio hæc, quæ facta est a plu-
ribus. Itaq; ediuerso magis donate, &
cōsolamini, ne quo modo fiat, ut immo-
dico dolore absorbeat huiusmodi. Qua
propter obsecro uos, efficite ut ualeat in
illū charitas. Nā & i hoc scripsi, ut cogno-
scā pbationē uestri, an ad oīa obediētes
sitis. Cui uero donatis aliqd, & ego. Nā
& ego si qd donauī, cui donauī, propter
uos donauī, in cōspectu Christi, ne occu-
paremur a satana. Nō em̄ illius cogita-
tiones ignoram. Ceterz cū uenissē i roa-
dē i euāgeliū Christi, & ostiū mihi esset
apertū in dño, nō habui remissionē spū
meo, eo q; nō inuenissē Titū fratrem meū,
sed dimissis illis, abij i Macedoniā. Deo
aut gratia, qui semper triumphat p nos
in Christo, & odorem noticiæ suæ mani-
festat, per nos in omni loco. Quoniam
Christi fragrantia sumus deo, in his qui
salui fiunt, & in his qui pereunt, his qdē
odor mortis in mortē, illis uero odor ui-
tæ in uitā, & ad hæc qs idoneus? Nō em̄
sumus ut plariq; cauponātes uerbū dei,
sed uelut ex synceritate, sed uelut ex deo
in cōspectu dei, in Christo loqmur. Inci-
pimus rursus nos ipsos cōmendare. Nū
egem, ut nōnulli cōmēdatiōis ep̄is ap̄d
uos, aut ex uobis cōmēdatiōis? Ep̄isto-
la nostra uos estis, inscripta in cordibus
nostris, quæ intelligit & legitur ab oibus
hoibus, dū manifestatis, quod estis ep̄la
Christi, subministrata, a nobis inscripta,
nō atramēto, sed spiritu dei uiuentis, nō
in tabulis

III

ἐν πλαξὶ λιθίναις, ἀλλ' ἐν πλαξὶ καρδίας
 σαρκίνας. πεποιθήσῃ δὲ τοιαύτῳ ἔχο-
 μῶν, διὰ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν θεόν. οὐχ
 ὅτι ἱκανοὶ ἐσμὲν ἀφ' ἑαυτῶν λογίζεσθαι τι
 ὡς ἴσμεν ἐαυτῶν, ἀλλ' ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ
 θεοῦ, ὃς καὶ ἱκανώσατο ἡμᾶς διακόνους και-
 νῆς διαθήκης, οὐ γράμματός, ἀλλὰ πνεύ-
 ματός. τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ
 πνεῦμα ζωοποιεῖ. εἰ ἢ ἡ διακονία τοῦ θανά-
 του ἐν γράμμασιν, ἐν τετυπομένῃ ἐν λί-
 θοῖς ἐγενήθη ἐν δόξῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι ναπε-
 νίσαι, τοὺς ἡγούς Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον μου
 σέως, διὰ τὴν δόξαν τῆς προσώπου αὐτοῦ τὴν κα-
 τὰ γράμματα, πῶς οὐχὶ μάλλον ἡ διακονία
 τοῦ πνεύματος, ἔσται ἐν δόξῃ; εἰ γὰρ ἡ δια-
 κονία φθι κατακρίσεως δόξα, πολλῶν μάλι-
 λον περισεύει ἡ διακονία φθι δικαιώσεως
 ἐν δόξῃ. καὶ οὐδεὶς δύνασθαι τὸ δεδούρασι
 μῶν ἐν τούτῳ τῷ μέρει, ἐνεκεν φθι ὑπερ-
 βαλλούσης δόξης, εἰ γὰρ τὸ καταργουμένον,
 διὰ δόξης, πολλῶν μάλλον τὸ μῶν, ἐν δόξῃ.

ἔχοντες οὖν τοιαύτῳ ἐλπίδα πολλῆ
 παρρησίας ἡρώμεθα, καὶ οὐ καθάπερ μωσῆς
 ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ,
 πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς ἡγούς Ἰσραὴλ εἰς
 τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου. ἀλλ' ἐπρωσί-
 θη τὰ νοήματα αὐτῶν. ἀρχὴ γὰρ φθι σήμε-
 ρον τὸ αὐτὸ κάλυμμα, ἐπὶ τῆ ἀναίνωσθι φθι
 παλαιᾶς διαθήκης μὴ, μὴ ἀνακαλυφθῆναι
 μῶν, ὅτι ἐν Χριστῷ καταργεῖται. ἀλλ'
 ἕως σήμερον ἡνίκα ἀναίνωσκεται μωσῆς,
 κάλυμμα ἐπὶ τῶν καρδίας αὐτῶν κείται,
 ἡνίκα δ' αὖ ἐπιστρέψῃ πρὸς κύριον, περιαι-
 ρεῖται, τὸ κάλυμμα, ὃ ἡ κύριος τὸ πνεῦμα
 ἐστίν. οὗ ἢ τὸ πνεῦμα κυρίου, ἐκεῖ ἐλθουθερία.

ἡμεῖς ἢ πάντες ἀνακαλυμμένῳ προ-
 σώπῳ τῶν δόξῃ κυρίου κατοπριζόμενοι
 τῶν αὐτῶν εἰκόνα μεταμορφούμεθα, ἀπὸ
 δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ κυρίου πνεύ-
 ματος

in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis
 carnis. Fiduciam autem huiusmodi ha-
 bemus, per Christum erga deum, non
 quod idonei simus, ex nobis ipsis cogi-
 tare quicquam, tanquam ex nobis ipsis, sed ois
 sufficientia nostra ex deo est, qui & ido-
 neos fecit nos ministros noui testamen-
 ti, non litterarum, sed spiritus. Nam littera occi-
 dit, spiritus autem uiuificat. Quod si
 ministerium mortis in litteris, formulis ex-
 pressum in faxis, fuit in gloria, adeo ut
 non possent oculos intendere, filij israel,
 in faciem Moysi, propter gloriam uul-
 tus eius, quæ aboletur, cur non magis
 ministerium spiritus erit in gloria?
 Nam si administratio condemnationis
 gloria, multo magis excellit administra-
 tio iusticiæ, in gloria. Quandoquidem
 nec glorificatum fuit, quod glorificatum
 est, in hac parte, propter eminentem glori-
 am. Etenim si quod aboletur, in gloria est, multo
 magis id quod manet. Itaque cum habeamus
 huiusmodi spem, multa libertate utimur,
 & non, quemadmodum Moyses ponebat ue-
 lam in facie sua, ne intenderet filij isra-
 el, in finem eius quod abolebatur. Sed
 obocæcati sunt sensus illorum. Nam usque
 ad diem hodiernum, idem uelamen in le-
 ctione ueteris testamenti manet, nec tol-
 litur uelum, quod in Christo aboletur.
 Sed usque ad hunc diem, cum legitur Mo-
 ses, uelamen cordibus illorum impositum
 est, at ubi conuersi fuerint ad dominum,
 tolletur uelamen. Dominus autem spi-
 ritus est. Porro ubi spiritus domini, ibi
 libertas. Nos autem omnes reueta fa-
 cie, gloriam domini in speculo repre-
 sentantes, ad eandem imaginem transfor-
 mamur, a gloria in gloria, tanquam a domini spi-
 ritu.

ματος, διὰ τὸ ἔχοντες πῶς διακονίαν
 τὰυτῶν, καθὼς ἠλεκθήμεν, οὐκ ἐκκακῶμεν,
 ἀλλ' ἀπεπαύμεθα τὰ κρυπτὰ φθι ἀιχύνι
 νης, μὴ περὶ πατοῦτες ἐν πανουργίᾳ, μὴ ὅ
 δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τῆ
 φανερώσει φθι ἀληθείας, σωτῆζόντες ἑαυτοὺς
 πρὸς πᾶσαν σωείδικτι ἀνθρώπων, ἐνώ
 πιον τοῦ θεοῦ. Εἰ δὲ κῆ ἐστὶ κεκαλυμμένον
 τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἐστὶ
 κεκαλυμμένον, ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος
 τούτου, ἐτύφλωσε τὰ νοήματα τῶν ἀπί
 στων, εἰς τὸ μὴ ἀυγᾶσαι αὐτοῖς τὸν φωτισ
 μὸν τοῦ εὐαγγελίου φθι δόξης τοῦ Χριστοῦ,
 ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ. οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κη
 ρύσομεν, ἀλλὰ Χριστὸν Ἰησοῦν κύριον,
 ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν. ὅτι
 ὁ θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ σκότους φῶς λάμψα,
 ὅς ἐλάμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, πρὸς
 φωτισμὸν φθι γνώσεως, τῆς δόξης τοῦ θεοῦ
 ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἔχομεν δὲ
 τὸν θρασυρὸν τοῦτον ἐν ὄσρακίνοις σκέυει
 σι, ἵνα ἢ ὑπερβολὴ τῆς δωάμεως ἢ τῶ θε
 οῦ, καὶ μὴ ἴσῃ ἡμῶν, ἐν παντὶ θλιβόμενοι,
 ἀλλ' οὐ σενοχωρούμενοι, ἀπορούμεροι, ἀλλ'
 οὐκ ἴσραφόμενοι. διωκόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐξ,
 καταλατόμενοι. καταβαλλόμενοι, ἀλλ' οὐκ
 ἀπολλύμενοι, πάντοτε τὴν νενερωσὶν τοῦ κυρίου
 Ἰησοῦ, ἐν τῷ σώματι πρὶ φέροντες, ἵνα κῆ ἡ ζω
 ῆ τοῦ Ἰησοῦ, ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ.
 Αἰετὶ ζῶντες, εἰς θάνατον παραδιδό
 μεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα κῆ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ
 φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. ὥστε ὁ
 μὲν θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν
 ὑμῖν. ἐχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίσε
 ως, κατὰ τὸ τετραμμένον, ἐπίσευσσα διὸ ἐλά
 λισα, κῆ ἡμεῖς πισένομεν, διὸ κῆ λαλῶμεν, εἰ
 δότες, ὅτι ὁ εἰς αὐτὸν κύριον Ἰησοῦν, κῆ ἡ
 μᾶς διὰ Ἰησοῦ ἐγερεῖ, ἐπὶ παρασῆσα σὺν ὑ
 μῖν. τὰ δὲ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἢ χάρις πλε
 οῦται

ritu. Propterea cum ministerium hoc ha III
 beamus, ut nostri miserus est deus, haud
 degeneramus, sed reiecimus, occulta ~~pu~~ dedecoris
 deoris, non ambulantes in astutia, neque do
 lo tractantes uerbum dei, sed in manife
 statione ueritatis, commendantes nosipfos
 apud omnem conscientiam hominum,
 in conspectu dei. Quod si adhuc uela
 tum est euangelium nostrum, in his qui
 pereunt uelatum est, in quibus deus hu
 ius saeculi excæcauit sensus incredulorum,
 ne illucesceret illis lumē euangelij, gloriae
 Christi, qui est imago dei. Nō enim nos
 ipsos praedicamus, sed Christum Iesum
 dominum, nos autem seruos uestros, pro
 pter Iesum. Quoniā deus est, qui iussit e
 tenebris lucem splendescere, qui illuxit in
 cordibus uestris, ad illuminationē cogni
 tionis gloriae dei, in facie Christi Iesu. Ha
 bemus autem thesaurum hunc, in fictili
 bus uasculis, ut eminentia potētiae sit dei,
 & non ex nobis. dum in omnibus affligi
 mur, at non anxij reddimur. laboramus,
 at non destituimur. persecutionem pati
 mur, at non in ea desicimur. derisimur,
 at non perimus. semper mortificationem
 domini Iesu, in corpore circumferentes,
 ut & uita Iesu in corpore nostro manife
 stetur, Semp̄ em̄ nos qui uiuimus, in mortē
 tradimur, propter Iesum, ut & uita Iesu ma
 nifestetur in mortali carne nostra. Itaque
 mors quae in nobis agit, uita uero in uobis.
 Ceterū cū habeamus eundē sp̄m̄ fidei, iu
 xta illud quod scriptū est. Credidi, propter
 quod locutus sum. & nos credimus, qua
 propter & loquimur, scientes, quod qui su
 scitauit dñm Iesum, & nos per Iesum su
 scitabit, & constituet uobiscum. Nam
 omnia propter uos ut beneficiū quod ex
 f undauit

1111 ονάσασα, δια τῶν πολλῶν πλὴν ἐυχαιρίας
 περιστάσεων, εἰς πλὴν δόξαν τοῦ θεοῦ. διὸ οὐκ
 ἐκκακῶμεν, ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἕξω ἡμῶν ἄνθρω-
 ποσ διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἕσωθερ ἀνακαινοῦ-
 ται ἡμέρα ἢ ἡμέρα, τὸ ἄ' παρατίκα ἐλαφ-
 ρὸν τῆ θλίψεως ἡμῶν, καθ' ὑπερβολὴν, εἰς ὑπερ-
 βολὴν αἰώνιον βάρους δόξης καταργάζεται
 ἡμῶν, μὴ σκοποῦντων ἡμῶν τὰ βλεπόμε-
 12 να, αἰώνια. οἱ δ' ἀλλοι γὰρ, οἳ ἐὰν ἢ ἐπί-
 γησθῶμεν οἰκία τοῦ σκηνῶν καταλυθῆ,
 οἰκοδομῶν ἐκ θεοῦ ἔχοντων, οἰκίαν ἀχερο-
 ποικτον, αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καὶ γὰρ
 ἐν τούτῳ σεάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν
 τὸ ἐν οὐρανῷ, ἐπεμύσασθαι ἐπιποθοῦν-
 13 τες, εἴ γε καὶ ἐνδυσάμενοι, οὐ γυμνοὶ εὐρε-
 θησόμεθα. καὶ γὰρ οἱ οὐντες ἐν τῷ σκηνῶν,
 σεάζομεν βαρῶμενοι, ἐπιδοῦν θέλομεν ἐκ
 ἐνύσασθαι, ἀλλ' ἐπεμύσασθαι, ἵνα καταπο-
 θῆ τὸ θνητὸν ὑπὸ φθί ζωῆς, ὃ δὲ καταργασά-
 14 μωνος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτ', θεός, ὃ καὶ δούε
 ἡμῶν τὸν ἀρραβῶνα τῷ πνεύματι. ὁ αἰ-
 ρῶντες οὖν πάντοτε καὶ ἐπίδοτες, ὅτι ἐνδὴ
 15 μαῶντες ἐν τῷ σώματι, ἐκδημοῦμεν ἀπὸ
 τοῦ κυρίου, διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν,
 16 οὐ διὰ εἰδους. ὁ αἰρῶμεν δὲ καὶ ἐνδοκῶμεν
 μᾶλλον ἐκδημοῦσαι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἐν-
 δημοῦσαι πρὸς τὸν κύριον. διὸ καὶ φιλοτι-
 μούμεθα, εἴτε ἐκδημοῦντες, εἴτε ἐκδημοῦντες
 ἐν ἄρεσιν ἀντὶ εἶναι, τὸ γὰρ πάντας ἡμᾶς
 φανερωθῆναι δεῖ, ἐμπροσθεν τῷ θεῷ ἡμᾶτος τοῦ
 17 ΧΡΙΣΤΟΥ, ἵνα κομίσκται ἕκαστος τὰ διὰ
 τῷ σώματος, πρὸς ὃ ἐπράξεν, εἴτε ἀγαθόν, εἴ-
 τε κακόν. εἰδοῦτες οὖν τὸν φόβον τῷ κυρίου,
 ἀνθρώπων πρὸς περὶ ἡμῶν, θεῶν ἢ πεφανερωμέθα.
 18 ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς σωθεσίσι ἡμῶν
 πεφανερωθῆναι. οὐ β' πάλιν εἰ αὐτοὺς σωθῆσά-
 19 νομεν ἡμῶν, ἀλλὰ ἀφορμῶν διδόντες ἡμῶν
 20 καυχῆματος

undauit, pluribus gratias agentibus, exu-
 beret in gloriam dei. Propterea non defa-
 tigamur, sed quibus externus homo noster
 corrumpitur, internus tamen renouatur
 in dies singulos. Nam momentanea leui-
 tas afflictionis nostrae, mire, supra mo-
 dum aeternum pondus gloriae parit nobis,
 dum non spectamus ea quae uidentur, sed
 ea quae non uidentur. Nam quae uiden-
 tur, temporaria sunt, at quae non uidentur,
 aeterna. Scimus enim, quod si terrenum
 nostrum domiciliu tabernaculi, destructu
 fuerit, aedificatione ex deo habemus, do-
 micilium non manufactu, aeternum in cae-
 lis. Nam in hoc gemimus, domiciliu no-
 strum, quod ex caelo est, superindui desy-
 derantes. Si tamen induti, non nudi repe-
 riemur. Etenim qui sumus in tabernacu-
 lo, gemimus, onerati, propterea quod no-
 limus exui, sed superindui, ut absorbea-
 tur mortalitas a uita. Porro qui para-
 uit nos in hoc ipsum, deus est, qui idem
 dedit nobis arrabone spiritus. Itaque bo-
 no animo sumus semper, & scimus, quod
 cum domi sumus in corpore, peregrina-
 mur a deo. Per fidem enim ambulamus
 non per speciem. Confidimus autem &
 pbamus magis, peregre abesse a corpo-
 re, & praesentes adesse apud deum. Qua-
 propter cotendimus, siue domi praesentes
 siue foris peregre agentes, ut illi placeamus.
 Oes enim nos manifestari oportet, coram tri-
 bunali Christi, ut reportet unusquisque, ea quae
 fiunt per corpus, iuxta id quod fecit, siue bonum,
 siue malum. Sciens igitur terrorem illum domini, sua-
 demus uobis, deo uero manifesti fuimus.
 Spero autem nos & in conscientijs uestris
 manifestos esse. Non enim iterum nos ipsos co-
 medamus uobis, sed occasione damus uo-
 bis glo-

V

καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε πρὸς
 τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους, κὴ οὐ κατ'
 δία, εἶπε ἢ ἐξέσηκον, θιῶ, εἶτε σὺ φρονοῦμεν,
 ὑμῖν. ἢ ἡ ἀγάπη τοῦ ΧΡΙΣΤΟΥ σωέχα
 ἡμᾶς, κριναντας ἦτο, ὅτι εἰ εἰς ὑπὲρ πάν/
 των ἀπέθαυερ, ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον,
 καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανον, ἵνα οἱ ζῶντες
 μὴ κέτι ἑαυτοῖς ζῶσι, ἀλλὰ θεῷ ὑπὲρ ἅν/
 τῶν ἀποθανόντι κὴ ἐγεσθῆμι. ὡσεὶ ἡμεῖς
 ἐπὶ τοῦ νῦν οὐδένα οἰδαμεν κατὰ σάρκα.
 15 εἰ δὲ κὴ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα ΧΡΙΣ/
 ΤΟΝ, ἀλλὰ νῦν οὐκ ἐτι γινώσκουμεν. ὡσεὶ εἰ
 τις ἐν ΧΡΙΣΤῳ καινὴ κτίσις, τὰ ἀρχαῖα
 παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονε καινὰ τὰ πάντα, τὰ δὲ
 πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ, τοῦ καταλλάξαντος
 ἡμᾶς, ἐαυτῶ, διὰ ἸΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ, κὴ δόν
 τος ἡμῖν τὴν διακονίαν ἢ καταλλάξῃς, ὡσεὶ
 ἐτι θεὸς ἡμεῖς ἐν ΧΡΙΣΤῳ, κόσμος καταλλά/
 σσων ἑαυτῶ, μὴ λογισόμενος ἑαυτοῖς τὰ πα
 ραπῳματα ἑαυτῶν, κὴ δέμενος ἡμῖν τὸν
 λόγον τῆς καταλλαγῆς, ὑπὲρ ΧΡΙΣΤΟΥ
 οὗ παρεσβένομεν, ὡσεὶ τοῦ θεοῦ παρακαλῶν
 τος δὲ ἡμῶν, δέομεθα ὑπὲρ ΧΡΙΣΤΟΥ, κατὰ
 μάχητε θεῷ θεῶ. τὸν ἢ μὴ γινόντα ἁμαρτίαν
 ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς
 γινώμεθα δικαιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῶ. σωερ/
 γοῦτες ἢ κὴ παρακαλῶμεν, μὴ εἰς κενὸν τὴν
 χάριν δέξασθαι ἡμᾶς, λέγει ἢ καιρῶ δεκ
 τῶ ἐπήκουσάσθ, κὴ ἐν ἡμέρα σωτηρίας ἐσοῦ
 θησά σοι. ἰδοὺ νῦν καιρὸς ἐν πρόσθεντος, ἰδοὺ
 νῦν ἡμέρα σωτηρίας, μὴ δὲ μίαν ἐν μηδενὶ δι/
 δόντες προσκοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῆ ἢ διακο
 νία, ἀλλὰ παντὶ συνίσωντες ἑαυτοὺς ὡσεὶ θεῶ δι
 ἄκονοι, ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνά
 σκαις, ἐν σενωχωρίαις, ἐν πληγαῖς, ἐν φυλας
 καῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις ἐν ἀστυνί
 αῖς, ἐν νηκείαις ἐν ἀγνοήτῃ, ἐν γνώσει, ἐν μα/
 κροθυμίαις, ἐν ῥησότητῃ, ἐν πνεύματι ἀστίῳ,
 ἐν ἀγάπῃ ἀνευποκρίτῃ, ἐν λόφῳ ἀληθείας, ἐν
 δυνάμει

gloriandi de nobis, ut aliqd habeatis ad
 uersus eos, qui in facie gloriantur, & nō in
 corde. Nam siue infanimus, deo infanī/
 mus, siue sani sumus, uobis sani sumus.
 Caritas em̄ Christi constringit nos, iu/
 dicātes illud, quod si unus pro omnibus
 mortuus fuit, ergo omnes mortui fuerūt,
 & pro oibus mortuus est, ut qui uiuunt,
 posthac nō sibi uiuāt, sed ei qui pro ipsis
 mortuus est, & resurrexit. Ita q; nos post
 hac neminē nouimus secundū carnem.
 Quod si etiā nouimus Christum secun/
 dum carnē, nunc tamen non amplius no
 uimus. Proinde si quis est in Christo, no
 ua creatura est. Vetera preterierunt, ecce
 noua facta sunt oia. Oia aut̄ ex deo, qui
 reconciliauit nos sibi per Iesum Christū,
 & dedit nobis ministeriū recōciliationis,
 quandoquidē deus erat in Christo, mun
 dum reconcilians sibi, non imputans eis
 peccata sua, & ponēs nobis uerbū reconci
 liatiōis. Ita q; noie Christi legatione fun
 gimur, tanq; deo uos obsecrate per nos,
 rogamus pro Christo, recōciliemini deo.
 cum enim qui nō nouit peccatū, pro no
 bis peccatū fecit, ut nos efficeremur iusti
 cia dei in illo. Sed adiuuātes etiā exhor
 tamur, ne in uacuū gratiā receperitis. Di
 cit enim. In tēpore accepto exaudiui te,
 & in die salutis succurri tibi. Ecce nūc tem
 pus acceptū, ecce nūc dies salutis. Ne quā
 ulli demus offensionē, ne rep̄ndat̄ mi
 nisteriū sed in oibus cōmendemus nos ip
 sos, ut dei ministri i tolerātia multa, in af
 flictionib⁹, i necessitatib⁹, in anxietatib⁹,
 in plagis, i carcerib⁹, in seditionib⁹, in uigi
 lijs, i ieiunijs, i puritate, i sciētia, in lōgani
 mitatib⁹, in benignitate, in spū sc̄to, i cha
 ritate nō simulata, i sermone ueritatis, in
 f 2 potentia

VI

δυνάμει θεῶν, διὰ τῶν ὀπλῶν τῆς δικαιοσύνης, ἢ δι' ἐξουσίας, ἢ ἀριστεριῶν, διὰ δόξης, ἢ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας, ἢ ἐνφνημίας, ὡς πλάνοι ἢ ἀληθοί, ὡς ἀγνοῦμενοι, ἢ ἐπιγινωσκόμενοι, ὡς ἀποθνήσκοντες, καὶ ἰσοῦ ζῶμεν, ὡς παίδευόμενοι, καὶ μὴ θανατούμενοι, ὡς λυπούμενοι, ἀεὶ ἢ χαίροντες, ὡς πτωχοὶ, πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες, ὡς μηδὲν ἔχοντες, καὶ πάντα κατέχοντες. τὸ σῶμα ἡμῶν ἀνέωγε πρὸς ὑμᾶς κορίνθιοι. ἢ καρδίαι ἡμῶν πεπλάτυνται, ὅν σενοχωρεῖθε ἐν ἡμῖν, σενοχωρεῖθε δὲ ἐν τοῖς ἀλλάχθῳνοισι ὑμῶν. πῶς δὲ ἀντιῶ ἀντιμιδίᾳ ὡς τέκνοις λέγω. πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς, μὴ γίνεσθε ἕτεροζυγαῦτες ἀπίστοις, τίς γὰρ μετοχή δικαιοσύνης καὶ ἀνομίας; τίς δὲ κοινωγία φωτὶ πρὸς σκότος; τίς ἢ συμφώνησις, Χριστῷ πρὸς βελίᾳ; ἢ τίς μερίς πιστῶ μετὰ ἀπίστου; τίς ἢ συγκατάθεσις, ναὶ δεῦ μετὰ εἰδώλων; ἢ τίς ἢ ναὶ δεῦ ἐς ζῶντος, καθὼς εἶπερ ὁ θεός, ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς, ἢ ἐν πᾶσι πατήσω, ἢ ἔσομαι αὐτῶν θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι λαός. διὸ ἔλθετε ἐκ μέσου αὐτῶν, καὶ ἀφορίσθητε, λέγει κύριος, καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἀπείθετε, καὶ γὰρ εἰς εἶξομαι ὑμᾶς, καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθε μοι εἰς ἡγούς, καὶ θυγατέρας, λέγει κύριος παντοκράτωρ. ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας ἀγαπητοὶ, καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς ἢ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἀγιωσύην ἐν φόβῳ θεῶν. χωρήσατε ἡμᾶς, ὅνδ' εἶνα ἡδίκησάμεν, ὅνδ' εἶνα ἐφθειράμεν, ὅνδ' εἶνα ἐπλεονεκτήσάμεν, ὅν πρὸς κατὰ κρῖσιν λέγω. προείρηκα ἔ, ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐς ἐς τὸ συναπθανεῖν ἢ συζῆν. πολλὴ μοι παρρησία πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ἐν ὑμῖν, ὡς πληρωμαὶ τῆς προκλήσεως, ἢ πρὸς ἐπίσυννομαί τῆς χάριτος ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, καὶ ἔλθόντ' ἡμῶν εἰς μακε

potentia dei, per arma iusticiæ dextra & sinistra, per gloriâ & ignominiâ, per conuicia & laudes, tāq; impostores, & tñ ueraces. quasi ignoti, & tñ noti, quasi morientes, & ecce uiuimus. quasi correpti, & non occisi. quasi dolentes, semper tamen gaudentes. quasi pauperes, multos tamen ditantes, ut nihil habentes, & oia possidentes. Os nostrū apertū est erga uos Corinthij. Cor nostrū dilatātū est, nō estis angusti in nobis, sed estis aut̄ angusti, in uisceribus uestris. Eandē aut̄ remunerationē, ut filijs polliceor. Dilatemini & uos, ne ducatis iugū cū incredulis. Quod em̄ confortium iusticiæ cū iniusticia? aut quæ cōmunio luci cum tenebris? aut quæ cōcordia Christo cū Belial? aut q̄ pars fideli cū infideli? aut quid cōuenit tēplo dei, cū simulacris? Nā uos templū dei estis uiuētis, quē admodū dixit deus. Inhabitabo in illis, & inambulabo, & ero illorū deus, & ipsi erūt mihi populus. Quapropter exite de medio illorū, & separemini ab illis dicit dñs, & imundū ne tetigeritis, & ego suscipiā uos, & ero uobis in patrē, & uos eritis mihi in filios & filias, dicit dñs oipotens.

VII
 Illas igitur p̄missiones cū habeamus charissimi, mūdēmus nos ipsos ab omni inquinamēto carnis & spūs, perficientes sanctimoniā in timore dei. Capaces esto te nostri, neminē lesimus, neminē corrupimus, neminē fraudauimus. Nō hoc ad cōdemnationē uestri dico. Si qd̄ iam ante dixi uobis, qd̄ in cordibus nostris estis ad commoriendum, & conuiuendum. Multa mihi fiducia erga uos, multa mihi gloriatio de uobis, impletus sum cōsolatione, uehemēter exūdo gaudio, in omni afflictioe nostra. Etenim cum uenisset̄ in Mace/

ἡμῶν εἰς μακεδονίαν, οὐδὲ μίαν ἔχικεμ ἀνεσιμ ἢ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν παντί θλιβόμενοι. ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. ἀλλ' ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ταπεινός, παρακάλεισεν ἡμᾶς ὁ θεός, ἐν τῇ παρουσίᾳ τίτου, οὐ μόνον ἢ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ἢ παρακλήθῃ ἐφ' ἡμῶν, ἀναγγέλλων ἡμῖν πλὴν ἡμῶν ἐπιπόθησιμ, τὸν ἡμῶν ὁδυσμόν, ἵνα ἡμῶν ζῆλον ὑπερῆμοῦ, ὡς ἐ με μᾶλλον χαρῆναί, ὅτι ἐ καὶ ἐλπίσκα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπισολῇ, ὃν μεταμέλομαι, εἰ ὅτε μετεμελόμην. βλέπω γὰρ, ὅτι ἡ ἐπισολὴ ἐκείνη εἰς ἡμᾶς πρὸς ὧρα ἐλύπησεν ὑμᾶς, ναὶ χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν, ἐλυπήθητε γὰρ ἵνα ἐν κηδευσίᾳ ἡμῶν. ἢ ἵνα ἐν λυπημένω ἡμῶν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον κατεργάζεται, ἢ δὲ τὸ κόσμον λυπηθῆναι, θάνατον κατεργάζεται. ἰδοὺ γὰρ αὐτὸ τοῦτο, ἵνα ἐν λυπημένω ἡμᾶς, πόσων κατεργάσασατο ἡμῖν σπουδῶν, ἀλλὰ ἀπολογία, ἀλλὰ ἀθανάτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθησιμ, ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλὰ ἐκδίκησιμ, ἐν παντί σωεσάτε ἑαυτοὺς ἀνοῦς εἶναι ἐν ἡμῶν πρᾶγματι. ἀρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ ἔνεκεν ἑαδικήσαντος, οὐδὲ ἐνεκεν τῷ ἀδικηθέντος, ἀλλ' ἐνεκεν τῷ φανερωθῆναι πλὴν σπουδῶν ἡμῶν πλὴν ὑπερῆμοῦ πρὸς ὑμᾶς, ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα ἐπὶ τῇ παρακλήσει ἡμῶν, πρὸς ὅτις δὲ μᾶλλον ἔχαρημεν, ἐπὶ τῇ χαρᾷ τίτου, ὅτι ἀναπέπαιται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ἡμῶν, ὅτι εἰ καὶ αὐτῶ ὑπερῆμοῦ κεκαύχημαι, οὐκ κατ' ἡλικίαν, ἀλλ' ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν, οὕτω καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἢ ἐπὶ τίτῳ, ἀληθῆς ἐγενήθη, καὶ τὰ ἀπλάγχνα αὐτοῦ πρὸς ὅτις εἰς ὑμᾶς ὄζει. ἀναμίμνησκομένου πλὴν πάντων ἡμῶν ὑπακούω, ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξατο αὐτὸν. χαίρω ὅτι ἐν

in Macedoniā. nullā habuit relaxationē caro nostra, sed in oibus affligebamur. Foris pugnae, intus terrores. Verū q̄ cōsolatur humiles. cōsolat⁹ est nos deus, in aduentu Titi. Nō solū aūt in aduentu illius, uerū etiā in cōsolatiōe, quā ille accepit de uobis, cū annūciaret mihi uestrū desyderium, uestrū fletū, uestrū erga me studiū, adeo ut magis gauisus fuerim. Nā etiā si contristauī uos in eplā, nō pœnitet, c̄quis pœnitebat. Video nanq; qd' eplā illa, tametsi ad tēpus cōtristauit uos, nunc gaudeo, nō qd' cōtristati fueritis, sed qd' cōtristati sitis ad pœnitētiā. Nā cōtristati estis secūdū deū, sic ut nulla in re detrimēto sitis affecti p̄ me, nā q̄ secūdū deū est dolor, pœnitētiā i salutē haud pœnitēdā parit, cōtra mundi dolor, mortē adfert. Ecce em̄ istuc ipsū, qd' secūdū deū cōtristati fuistis, quantā in uobis genuit sollicitudinē, imo satisfactiōnē, imo indignationē, imo timorē, imo desideriū, imo uindictā. Siquidē ubiq; cōmendastis uos ipsos, qd' puri sitis in eo negotio. Proinde tametsi scripsi uobis, nō id feci, eius causa, q̄ leferat, nec ei⁹ causa q̄ lefus fuerat, sed ob id, ut palam fieret, studium uestrū de nobis apud uos, in conspectu dei. Propter hoc cōsolationē accepimus, ex cōsolatiōe uestri. quin uberius in super gauisi fuim⁹ ob gaudiū Titi, qd' refocillatus sit spūs illius ab oibus uobis. quod si qd' apud illū de uobis gloriatus sū, nō fuerim pudefactus, sed ut oīa i x̄itate locuti sum⁹ uobis, ita & glatio nostra, q̄ usus erā apud Titū, ueritas facta est. Et uiscera illi⁹, maiore in modū erga uos affecta sūt, dū recolit oīum uestrū obedientiā, quē admodū cū timore & tremore excepitis se. Gaudeo

f 3 quod

κα ὅτι ἐν παντί παρηγοῦν ὑμῶν. Γνωρίζομεν ἡ ὑμῶν ἀδελφοί, τὴν χάριν τῆς θεῆς, τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς μακεδονίας, ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως, ἢ περιουσίας φιλίας χαρᾶς ἀντιῶν, καὶ ἢ κατὰ βάθος πτωχείας ἀντιῶν, ἐπερίσυσεν εἰς τὸν πλεονεξία φιλίας ἀπλότητος ἀντιῶν, ὅτι κατὰ δάμαμιμα μαρτυροῦν, καὶ ὑπὸ δάμαμιμα ἀνθαίρετοι μετὰ πολλῆς πίστεως, δέομενοι ἡμῶν χάριν, καὶ πλὴν κοινωνίας τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους δέξασθαι ἡμῶν, καὶ οὐ καθὼς ἠελπίσαμεν, ἀλλ' αὐτοὺς ἔδωκαν πρῶτον ἑαυτοὺς, καὶ ἡμῶν, διὰ δειλήματος θεοῦ, εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς τῆτον, ἵνα καθὼς προεβήξατε, οὕτως καὶ ἐπιτελέση εἰς ὑμᾶς καὶ πλὴν χάριν ταύτην. ἀλλ' ὡς πρὸς ἐν παντί περιούσιον ἐπίστασι, καὶ λόγῳ, καὶ γνώσει, καὶ πίστει, ἀποδοῦναι, καὶ τῆς εἰς ὑμῶν ἐν ἡμῶν ἀγάπης, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περιούσητε. οὐ κατ' ἐπιταγήν λέγω, ἀλλὰ διὰ φιλίας ἐτέρων ἀποδοῦναι, ὅτι τῆς ὑμῶν ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζω. γινώσκετε ὅτι πλὴν χάριν τῆς κυρίας ἡμῶν ἸΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ, ὅτι δι' ὑμᾶς ἐπίπλεον πλούσιος ὄν, ἵνα ὑμῶν τῆς ἐκείνου πτωχείας πλουτήσητε. καὶ ἡμῶν ἐν τούτῳ δι' ἡμῶν, τοῦτ' ἐν ὑμῶν συμφέρει, οἱ τινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ τὸ δέλεον προεβήξατε ἀπὸ πέρους. μωροὶ ἢ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως καθάπερ ἢ προθυμία τοῦ δέλεον, οὕτως καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τῆς ἑαυτοῦ. εἰ γὰρ ἢ προθυμία προδίδεται, καθὼς ἑαυτοῦ ἔχει τις ἐνπροσδέκται, οὐ καθὼς οὐκ ἔχει, οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἀνεσις, ὑμῶν ἢ θλίψεως, ἀλλ' ἵνα ἰσότητος ἐν ἡμῶν καὶ εἰς, τὸ ὑμῶν περίσυσμα, εἰς τὸ ἐκείνων ὑπέρημα, ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσυσμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑπέρημα, ὅπως γένηται ἰσότης, καθὼς γέγραπται. ὁ τὸ πολὺ, οὐκ ἐπλεόνασε καὶ ὁ τὸ ὀλίγον, οὐκ ἠλαττόνησεν.

χάρις

quod in oibus fidimus uobis. Certiores aut uos facio frēs, de gratia dei, q̄ data fuit in ecclesijs Macedonia, qm̄ in multa p̄batione afflictionis, exuberavit gaudiū illoꝝ, & p̄funda paupertas illoꝝ, exundauit in diuitias, simplicitatis ipsoꝝ. Nā p̄ uiribus illis perhibeo testimoniū, etiā supra uires, prompti fuerunt, multa cū obtestatione rogātes nos, ut beneficiū & societate ministerij susciperem⁹ in sc̄tōs, ac nō q̄tenus sperabamus, quin etiā semetip̄os tradiderūt primū deo, deinde & nobis, p̄ uoluntate dei, in hoc ut adhortaremur Titū, ut quēadmodū ante cœpisset, ita & cōsūmaret, hęc erga uos bñficientiā. Sed quēadmodū in om̄i abūdatis fide & sermone, & sciētia, & omni diligētia, & in ea q̄ ex uobis in nobis est charitate, ut in hac quoq; beneficentia abundetis, nō secūdū imperiū loquor, sed p̄ alioꝝ officiū etiā uestræ dilectiōis sinc̄ritate appbās. Nostis em̄ beneficentiā dñi nostri Iesu Christi, quod p̄pter nos paup̄ fact⁹ sit, cū esset diues, ut uos illius paup̄tate ditesceretis, & cōsiliū in hoc do, nā hoc uobis cōducit, q̄ quidē nō solū facere, ueꝝ etiā uelle iam cœpistis anno superiore. Nūc aut̄ & illud qd' facere cœpistis, p̄ficiate, ut quēadmodū uolūtas p̄opta fuit, ita & p̄ficiatis ex eo qd' potestis. Etem̄ si prius adfuit animi p̄optitudo, ea iuxta quicqd' illud est, quod possidet aliq̄s, accepta est, nō iuxta id quod nō possidet. Non em̄, ut alijs relaxatio sit, uobis autē angustia, sed ut ex æquabilitate in hoc tēpore uestra copia illorum succurrat inopiæ, & illoꝝ copia, uestræ succurrat inopiæ, ut fiat æquabilitas, quēadmodū scriptū est. Qui multum habebat, huic nihil superfuit, & qui paulum habebat, is non minus habuit.

Gratia

Χάρις δὲ τοῦ θεοῦ, τῷ διδόντι πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις
ἀποδοῦναι ὑμῶν ἡμῶν τῆς καρδίας τίτι, ὅτι τῷ
μοῦ πρῶτον ἀκλήσιον ἐδέξατο, ἀποδοῦναι ὁ ἴσως
δὲ ὑπάρχων, ἀποδοῦναι τὸν ἴσως πρὸς ὑμᾶς,
σωσεπέμφαμεν ἡμεῖς αὐτῷ τὸν ἀδελφόν, ὅν
ὁ ἐπαινοσὶν ἡμῶν ἐναγγελίω, διὰ πᾶσων
τῶν ἐκκλησιῶν, ὅν μόνον ἡμεῖς ἀλλὰ καὶ χειροτε-
ρηθεῖς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν, σωθέντες ἡμεῖς
σὺν τῇ χάριτι ταύτῃ, τῇ διακονομένη ὑφ' ἡ-
μῶν, πρὸς πᾶσι αὐτῶν ἡμεῖς δὲ οὐκ ἔσμεν, καὶ προθυ-
μίαν ἡμῶν, σελλόμενοι τοῦτο, μή τις ἡμᾶς
μωμήσῃται ἡμῶν τῇ ἀβροτήτι ταύτῃ, τῇ διακο-
νομένη ὑφ' ἡμῶν, προνοούμενοι καλῶς, ὅν μόνον
ἐνώπιον κυρίου, ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώ-
πων. Σωσεπέμφαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀ-
δελφόν ἡμῶν, ὅν ἐδοκιμάσαμεν ἡμῶν πολλοῖς
πολλάκις ἀποδοῦναι ὄντα, ναυὶ δὲ πολ-
λῷ ἀποδοῦναι ἴσως, πεποθήσει πολλῇ τῇ
εἰς ὑμᾶς, ἔπειτα ὑπὲρ τίτου, κοινωνοὺς ἡμῶν καὶ
εἰς ὑμᾶς σωεργός, ἡμεῖς ἀδελφοὶ ἡμῶν ἀ-
πόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα Χριστοῦ. πᾶσι
δὲ ἐπιεικῶς φησὶ ἀγάπης ἡμῶν καὶ ἡμῶν καυ-
χήσεως ὑπὸ ἡμῶν, εἰς αὐτοὺς ἐνδείξατε καὶ
εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν. περὶ μέρους τῆς
διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἀδελφούς πρὸς ὅσους μοι ἐστὶ
τὸ γράφει ὑμῖν, διὰ τὴν προθυμίαν ὑμῶν
ἢ ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι μακεδόσιν, ὅτι αἰ-
χαία πρῶτον ἐσκεύασαι ἀπὸ πέρυσι, καὶ ὁ ἐξ ὑμῶν
Ζήλος, κρέθισε τοὺς πλείονας. ἔπεμψα δὲ τοὺς
ἀδελφούς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὸ
ὑμῶν, κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ, ἵνα καθὼς ἔλε-
γον, πρῶτον ἐσκευασμένοι ἦτε, μή π' ἐὰν ἔλθωσιν ἐν
ἐμοὶ μακεδόσιν, καὶ ἐνερωσὶν ὑμᾶς ἀπρὸς σκευ-
άσους, καταχινθῶμεν ἡμεῖς, ἵνα μὴ λέω-
μεν ὑμῖς ἐν τῇ ὑπεροχῇ ταύτῃ καυχῶμεθα. ἵνα
καίτοι ὄντως ἡσάμην πρῶτον ἀκαλέσαι τοὺς ἀδελ-
φούς, ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς, καὶ προκαταρ-
τίσωσιν πᾶσι προκατηγγελημένην εὐλοσίαν ὑμῶν
ταύτην εἰσοίμην εἶναι, ὡς εὐλοσίαν, καὶ μὴ
ὡς πρὸς πλεονεξίαν. ἔπειτα ὁ ἀπὸ φησὶ ὡς
καὶ δεξιῶν,

Gratia autē deo, qui dedit eandē sollicitu-
nē p̄ uobis in corde Titī, quia nostrā ex-
hortationē acceperit, p̄ quā ita reddidit est
diligētior, ut tñ suapte sponte ad uos ue-
nerit. Misimus autē una cū illo fratrem, cui⁹
laus est in euāgelio, p̄ oēs ecclesias, nec id
solū, uerū etiā delectus est ab ecclesijs, co-
mes peregrinationis nostrae, cū hac bñfi-
cētia q̄ administrat a nobis, ad ipsi⁹ dñi
gloriā, & animi nostri p̄mptitudinē, de-
clinātes hoc, ne qs nos carpat, in hac exu-
berātia, q̄ administrat a nobis, parātes
bona, non tm̄ corā deo, sed etiā corā hoī-
bus. Misim⁹ autē una cū illis frēm nostrū,
quē probaueram⁹ i multis sepenumero,
qd̄ diligēs esset. Nūc autē multo diligēti-
or, ob multā fiduciā, quā habeo erga uos
siue Titī noīe, qui socius meus est, & erga
uos adiutor, siue aliorū, q̄ frēs nostri sūt,
& legati ecclesiarū, gloria Christi. Proinde
documētū charitatis uestrae, & nostrae de
uobis gloriatiōis in eos demōstretis etiā
in cōspectu ecclesiarū. Nā de submini- IX
stratiōe quidē q̄ fiat in scōs, sup̄uacū ē
mihī scribere uobis, noui em̄ p̄mptitudi-
nē animi uestri, quā de uobis iacto apud
Macedones. Qm̄ Achaia parata ē, ab an-
no superiore, & uestrū exēplū puocauit cō-
plures. Misim⁹ tñ hos frēs, ne glia nostra
q̄ gloriōr de uobis inanis fiat i hac parte,
ut quēadmodū dicebā, parati sitis, ne q̄
pacto fiat, ut si mecū uenerint Macedōes
& offenderint uos iparatos, nos pudore
suffūdāmur, ut ne dicā uos, i hoc argumē-
to glatiōis, p̄inde necessariū arbitrat⁹ sū,
adhortari frēs, ut pri⁹ accederēt ad uos, &
p̄pararēt, iam añ promissam bonā colle-
ctam uestrā, ut ea sit i p̄mptu, sic tāc̄ bo-
na collecta, & nō tanc̄ auaritia. Illud au-
tem dico. Qui seminat parciter, parciter
f 4 & messurus

κη δερίσει, καὶ ὁ σπείρω ἐπ' ἐνλογίαις, ἐπ' ἐν
 λογίαις καὶ δερίσει, ἕκασος καθὼς προαι
 ρεῖται τῆ καρδία, μὴ ἐκ λύπης ἢ θζ' ἀνάγκης.
 Ἰλαρόν γὰρ δότι λυ ἀγαπᾷ ὁ θεός, δυνάτος
 δὲ ὁ θεός πᾶσαμ χάριμ περισῆσαι εἰς ὑ
 μᾶς, ἵνα ἕν παντὶ πᾶσαμ ἀυτάρκειαν ἔχον
 τες, περισῶν ἡτε εἰς πᾶμ ἔργον ἀγαθόν, κα
 θὼς λέγει ἡ ψαλμ. Ἐσκόρπισεμ, ἔδωκε τοῖσ πέ
 νησιν, ἢ δικαιοσύνην ἀντ' ἡμῶν εἰς τὸν αἰῶ
 να. ὁ ἅ ἐπιχορηγῶμ ἀεὶμα τῶ ἀείρουσι, κη
 ἄετρον εἰς βρωσιν, χορηγῆσαι, κη πλθῦ
 ναι τὸν σπόρον ὑμῶν καὶ ἀυξῆσαι τὰ γεν
 νήματα τ' δικαιοσύνης ὑμῶν ἕν παντὶ πλθ
 τίζόμενοι εἰς πᾶσαμ ἀπλότηα, ἢ τις κα
 τέργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαρισίαν τῷ θεῷ.
 Ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ
 μόνον ἐστὶ προσαναπληροῦσα τὰ ὑπερήμα
 τα τῶν ἀσίων, ἀλλὰ κη περισῶν ἔχουσα διὰ πλ
 λῶν εὐχαρισίαν τῷ θεῷ, διὰ τ' δοκιμῆς διακ
 ονίας ταύτης, ὁμολογίας ὑμῶν, εἰς τὸ εὐαγγέ
 λιον τ' ΧΡΙΣΤΟΥ, ὅ ἀπλότη κη κοινωνί
 ας εἰς ἀντοὺς κη εἰς πάντας, καὶ αὐτῶν
 δέησιν ὑπὲρ ὑμῶν ἐπιπροσβαῖν ὑμᾶς, διὰ τὴν
 ὑπερβάλλουσαμ χάριμ τ' δεῖ εἶν ὑμῶν. χάρ
 ις δὲ τῷ θεῷ, ἐπὶ τῆ ἀνεκδιηγήτω ἀντοῦ
 δωρεᾶ. Αὐτὸς δὲ ἐγὼ παῦλος παρακα
 λῶ ὑμᾶς διὰ τῆς πρῶτης κη ἐπίθεκί
 ας τοῦ ΧΡΙΣΤΟΥ, ὅς κατὰ πρόσωπον μὴ
 ταπεινός ἔν ὑμῶν, ἀπὸ ἡ δαρεῖν εἰς ὑμᾶς
 δέομαι δὲ τὸ μὴ παρῶν δαρεῖν τῆ πεποι
 θήσει ἢ λογίζομαι τολμῆσαι, ἐπίτινας τοὺς
 λογιζομένους ἡμᾶς, ὡς κατὰ σάρκα περι
 πατοῦντας, ἐν σαρκὶ ἢ περιπατοῦντες οὐκ
 κατὰ σάρκα στρατευόμεθα. τὰ ἢ ὅπλα τῆς στρα
 τείας ἡμῶν οὐ σαρκικά, ἀλλὰ δυνάτα τῶ θεῷ
 πρὸς καθάρσειν ὀχυρωμάτων, λογισμοὺς κα
 θαρζοῦντες, κη πᾶν ὑψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ
 τ' γνώσεως τοῦ θεοῦ, καὶ ἀιχμαλωτίζοντες
 πᾶμ νόημα

& messurus est, & qui seminat in benedi
 ctionibus, in bñdictionib⁹ & messurus ē
 unusq; secundū propositū cordis, nō
 ex molestia aut ex necessitate. Nā hilarē
 datorē diligit deus. Potens est autē deus
 efficere, ut totū beneficiū ī uos exuberet,
 ut in oibus oēm sufficientiā habentes, ex
 uberetis in omne opus bonū, quē admo
 dum scriptū est. Disperfit dedit pauperi
 bus, iusticia eius manet in sæculū. Porro
 q suppeditat femināti, & panē ī cibū sup
 peditet, & multiplicet sementē uestrā, &
 augeat puētū iusticiæ uestræ, ut in oibus
 locupletemini, in oēm simplicitatē, quæ p
 uos efficit, ut gratiæ agantē deo. Nā fun
 ctio huius ministerij, nō solū supplet ea
 q̄ defunt sanctis, uerū etiā exuberat, in
 hoc, quod per multos agātur gratiæ deo,
 qui per probationē ministerij huius, glo
 rificant deū, in obedientia consensus ue
 stri, in euāgeliū Christi, & simplicitate cō
 municationis in illos, & in omneis, & in il
 lorum oratione pro uobis, qui desyderāt
 uidere uos, propter eminentē gratiā dei
 in uobis. Gratia autē deo super inerrabili
 suo munere. Caterū ipse ego paul⁹, ob
 secro uos, per lenitatē & mansuetudinē
 Christi, qui iuxta faciē quidē humilis sū
 inter uos, absens tamen audax sum erga
 uos. Rogo autē uos, ne præsens audeā ea
 fiducia, q̄ existimor audax fuisse in quos
 dam, qui putant, nos ueluti secundū car
 nem ambulare, nā in carne ambulantes,
 nō secundum carnem militamus. Siqui
 dem arma militiae nostræ non carnalia,
 sed potentia deo, ad demolitionem mu
 nitionum, quibus munitiones demoli
 mur, & omnē celsitudinem, quæ sustollit
 aduersus scientiā dei, & captiuā ducimus
 omnem

X

ὡς νόμα εἰς τὴν ὑπακοὴν τῆς ΧΡΙΣΤΟΥ, ἢ
 ἐν εἰσέταξι ἔχοντες. ἐκ δὲ ἵκνησαι ὡς ἅσα πα-
 ρακοὴν, ὅταν πληρωθῆ ὑμῶν ἡ ὑπακοή. τὰ
 κατὰ πρόσωπον βλέπειτε. εἰ τις ἕποιθεν
 ἐαυτῷ ΧΡΙΣΤΟΣ εἶναι, τὸ λογίζεσθω πά-
 λιμ' ἀφ' ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς ΧΡΙΣΤΟΣ,
 οὕτως ἢ ὑμᾶς ΧΡΙΣΤΟΣ, εἴ μὴ ἢ ἢ περὶ /
 ὡς τὸ εὐφραδίαν καυχῶμαι περὶ τῆς δόξης ἡ /
 ὑμῶν, ἢ ἔδωκεν ὁ κύριος ἡμῶν, ἢ οἰκοδο-
 μῆν, ἢ οὐκ εἰς καθαιρεσὶν ὑμῶν, οὐκ κατὰ χυ-
 θίσουμαι, ἢ μὴ δόξω ὡς ἄμ' ἐκφοβίμ ὑμᾶς
 διὰ τῶν ἐπιστολῶν, ὅτι αἰ μὲν ἐπιστολαὶ φη-
 σὶ βαρῆσαι καὶ ἰσχυραὶ, ἢ δὲ παρουσία τῆς σώ-
 ματος ἀδελφῆς, καὶ ὁ λόγος θεοῦ κληρο-
 τῶν λογίζεσθω ὁ τοῖσ' τούτοις, ὅτι οἱ εἰς με-
 τὰ ἰσχυροῦ δὲ ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοῖσ' τούτοις ἢ
 παρόντες τῶν ἔργων. οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγ-
 κριναὶ ἢ συγκριναὶ ἑαυτοὺς τισὶ ἄλλοις ἑαυ-
 τοὺς σιωπῶντων, ἀλλὰ αὐτοῖς ἐν ἑαυτοῖς
 ἑαυτοὺς μετροῦμεν, καὶ συγκρίνοντες ἑαυ-
 τοὺς ἑαυτοῖς, οὐ συνίσθιν. ὑμᾶς ἢ οὐκ εἰς τὰ
 ἄμετρα καυχῶμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέ-
 ῆρον τοῦ κανόνος οὐ μετρίσωμεν ὁ θεὸς ἡμῶν
 μέτρον ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν. οὐ γὰρ
 ὡς μὴ φικνούμενοι εἰς ὑμᾶς, ὑπὲρ ἐκ-
 τίνουμεν ἑαυτοὺς. ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν,
 ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ ΧΡΙΣ-
 ΤΟΥ, οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι ἐν
 ἀλλοτρίοις κόποις, ἐλπίζοντες ἔχοντες ἀνε-
 νομίας τῆς πίστεως ὑμῶν ἐν ὑμῶν, με-
 γαλωδῆναι, κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν, εἰς
 περιωείαμ, εἰς τὰ ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγ-
 γελίσασθαι, οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ κανόνι εἰς τὰ
 ἔτοιμα καυχῆσθαι, ὁ δὲ καυχώμενος ἐν
 κυρίῳ καυχάσθω. οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν σιω-
 πῶν ἐκένος, ὅτι δόκιμος, ἀλλ' ὁ μὴ ἢ
 σιωπῆσιν. οφελον ἀνεί-
 χεσθὲ μου μικρὸν τῆς ἀφροσύνης. ἀλλὰ
 καὶ ἄ. ἐχέσθαι με. Ζηλωτὴ ἢ ὑμᾶς θεοῦ ζήλω,
 ἢ ἡμοσάμεν

omnē cogitationē, in obedientiā Christi,
 & in promptu habemus uindictā in om-
 nem obedientiā, cū impleta fuerit uestra
 obedientia, Quae in cōspectu sunt uidete.
 Si quis de seipso cōfidit, quod Christi sit
 illud rursum perpendat ex seipso, quod
 quēadmodum ipse Christi est, ita & nos
 Christi sumus. Nam si & amplius quip-
 piam gloriē de potestate nostra, quā de-
 dit dñs nobis, in ædificationem, & nō in
 destructionem uestri, nō pudefiam, ne ui-
 dear, ceu perterrefacere uos p̄ epistolas.
 Nā epistolae quidē inquit, graues sunt
 & robustae, at praesentia corporis infirma
 & sermo contēptus. Hoc reputet, q̄ istius-
 modi est, qd̄ q̄les sumus sermōe, p̄ epl̄as
 cū absumus, tales sum⁹. & cū adsum⁹, fa-
 cto, nō eīm audemus inferere, aut cōferre
 nosipfos cū quibsdā, q̄ seipfos cōmendāt,
 sed ipsi inter sese seipfos metiētes, & com-
 parantes semet sibi, nō intelligūt. At nos
 nō in imēsu gloriabimur, uerū iuxta mē-
 surā regulae, q̄ partitus est nobis de⁹, mē-
 sura pertingendi etiam usq; uos. nō eīm
 quasi non pertingamus usq; ad uos, ex-
 tendimus nosipfos supra modum. Nam
 usq; ad uos quoq; peruenimus in euan-
 gelio Christi, non in immensum glorian-
 tes in alienis laboribus, sperantes futurū,
 ut subolescente fide, in uobis magnifice-
 mur, iuxta regulā nostram, in exuberan-
 tiam, ut ijs quoq; regionibus quae ultra
 uos sunt euangelizem, nō in aliena regu-
 la, ut de his q̄ parata sunt gloriemur, sed
 qui gloriat̄ in dño gloriatur. Nō eīm qui
 seipsum cōmendat, ille p̄batus est, sed is
 quē dñs cōmendat. Utinā tolerassetis
 me paulisp̄ in insipientia mea, imo & suffer-
 tis me, nā zelotipus sū erga uos, dei zelo.

Adiunxi

XI

ἡ μυσάμω γὰρ ὑμᾶς ἐνὶ ἀνδρὶ παρθένω
 ἀγνῶ παρὰ τῆς ἑσθίας τοῦ ΧΡΙΣΤΟΥ. φοβοῦμαι
 δὲ μή πως ὡς ὁ Ἰσραὴλ ἐναρθῆναι τῆς
 πανοργίας αὐτοῦ, οὕτως φθαρῆ τὰ νοήματα
 ὑμῶν, ἀπὸ τῆς ἀπλότητος φθίει εἰς τὸν ΧΡΙ-
 ΣΤΟΝ. **Εἰ μὲν ἴδὲ ἐρχόμενος ἔλαβον ἰη-**
σοῦν κηρύσσει, ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεύ-
μα ἕτερον λαμβάνειται, ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ ἐνοσί-
γέλιον ἕτερον, ὃ οὐκ ἐδέξαθε, καλῶς ἠνεύ-
χεσθε. λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑσερκέναι
πῶς ὑπὲρ λίαν ἀποδόλω. εἰ δὲ ἴδῃ τῆς
τοῦ λόγου, ἀλλ' οὐ τῆς γνώσεως, ἀλλ' ἐν σωτῆ-
φανθρωπείᾳ ἐν τῷ πᾶσι εἰς ὑμᾶς.
 Ἡ ἀμαρτία ἰσοίσηται ταπεινῶν,
 ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε, ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ θε-
 οῦ εὐαγγέλιον ἐκγγελῆσάμην ὑμῖν; ἀλ-
 λας ἐκκλησίας ἐσύλησα, λαβὼν ὀφώντιον
 πρὸς πῶν ὑμῶν διακονίαν, Ἐ παρῶν πρὸς
 ὑμᾶς καὶ ὑσερκεῖς οὐ κατενάρκησα οὐδεὶ
 νόε, τὸ γὰρ ὑσερκμά μου προσανεπλήρω-
 σαρ ὁ δὲ δελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ μακεδονί-
 ας, καὶ ἐν παντὶ ἄβαρῆ ὑμῖν ἐμαντὸν ἐτή-
 ρησα καὶ τηρήσω. **Ἐσιμ' ἀλήθεα ΧΡΙΣΤΟΥ**
ἐν ἐμοί, ὅτι ἡ καύχησις αὐτῆ, οὐ φραγήσε-
ται εἰς ἐμέ ἐν τοῖς κλίμασι τῆς ἀχαΐας.
 διὰ τί; ὅτι ἐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς, ὁ θεὸς δι-
 δει. ὁ δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω
 πῶν ἀφορμῆν, τῶν δελόντων ἀφορμῆν,
 ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται ἐνριδῶσι καθὼς καὶ
 ἡμεῖς. **οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐρ-**
γάται δόλοιο μεταχηματίζόμενοι εἰς ἀ-
ποδόλους ΧΡΙΣΤΟΥ, καὶ οὐ δαυμασῶν, ἀν-
τὸς γὰρ ὁ σατανᾶς μεταχηματίζεται εἰς
ἄγγελον φωτός, οὐ μέγα ὄν, εἰ καὶ διὰ
κονοὶ αὐτοῦ μεταχηματίζονται. ὡς διὰ
κονοὶ δικαιοσύνης, ὧν τὸ τέλος ἔσται κατὰ
τὰ ἔργα αὐτῶν, πάλιν λέγω, μή τις με
δοξῆ ἀφρονα εἶπαι, εἰ δὲ μή γε, καὶ ὡς ἀ-
φρονα δέξαθε με, ἵνα μὴ κρόντι καὶ γὰρ
 καυχῆσωμαι

Adiunxi enim uos uni uiro, ut uirginem
 castam exhiberetis Christo, sed metuo,
 ne qua fiat, ut quemadmodum serpens Euā
 decepit in uersutia sua, ita corrumpant
 sensus uestri, a castitate, quae erat erga Chri-
 stū. Nā si is, qui uenit aliū Iesū p̄dicat, quē
 nō p̄dicauimus, aut si sp̄m aliū accipitis,
 quē nō accepistis, aut euāgeliū aliud, quod
 non accepistis, recte sustinueritis. Arbi-
 tror enim me nihilo inferiorē fuisse eximijs
 ap̄s. Ceterū licet imperit⁹ sim sermōe,
 nō tñ sciētia. Vex ubiq; manifesti sum⁹
 i oibus erga uos. Nū illud peccaui, quod
 me ipsum humiliarim, ut uos exaltarem
 ni? quod gratuito euangeliū dei p̄di-
 cauerim uobis? Ceteras ecclesias dep̄da-
 tus sum, accepto ab illis stipēdio, quo uo-
 bis inferuērem. Et cū apud uos essem, &
 egerem, nō onerosus fui cuiq; . Nam in-
 digentiam meā supplēuerunt fratres, qui
 uenerāt a Macedonia. & in omnibus sic
 me seruabā, ne cui essem onerosus, atq;
 ita seruabo, est ueritas Christi in me, quod
 haec gloriatio nō interrumpetur in me, in
 regionibus Achaia. Quapropter? An
 quod non diligā uos? Deus nouit. Verū
 quod facio, idem & faciam, ut amputē oc-
 casionem, ijs qui cupiunt occasionē, ut in
 eo de quo gloriantur, reperiantur, quem
 admodum & nos. Siquidem istiusmodi
 pseudo apostoli, operarij dolosi sunt. sū-
 pta p̄sona apostolorum Christi, atq; haud
 mirū, quandoquidē ipse satanas trans-
 formatur in angelū lucis. Nō magnū est
 igit, si & ministri illius, personā in se trā-
 ferūt, quasi sint ministri iusticiā, quorū fi-
 nis erit iuxta opera eorum. Iterū dico ne quis
 me putet insipientē esse, alioq; & ut insipientem
 accipite me, ut paululū quiddā & ego
 gloriet

καυχῆσώμαι, ὃ λαλῶ, οὐ λαλῶ, κατὰ κύριον,
 ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑπερσῶφ
 ρῖ καυχῆσεως, ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κα
 τὰ πλὴν σάρκα, καὶ γὰρ καυχῆσομαι. ἡδέως
 γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων, φρόνιμοι ὄντες,
 ἀνέχεσθε ἅ, ἐῖ τις ὑμᾶς καταδύλοῖ, ἢ τις κα
 τεδίῃ, ἢ τις λαμβάνῃ, ἢ τις ἐπαίρει, ἢ τις
 ὑμᾶς εἰς πρόσωπον δέξῃ, κατὰ ἀτιμίαν λέ
 γω, ὡς ὅτι ἡμεῖς ἠδενήσαμεν, ἐν ᾧ δ' ἄν τις το
 μᾶ, ἐν ἀφροσύῃ λέγω, πλὴν καὶ ὡς, ἐβραῖοί
 ἐσὶ, καὶ γὰρ ἰσραηλιταὶ ἐσὶ, καὶ ὡς, ὡς ἔμαθα
 βραβὰμ ἐσὶ, καὶ γὰρ, διάκονοι ΧΡΙΣΤΟΥ ἐσὶ,
 παραφρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ ἐγώ. ἐν κόποις
 περισσώτερος, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως,
 ἐν φυλακαῖς περισσώτερος, ἐν θανάτοις πλ
 λάκις, ἐν ὀϊουδαίω πεντάκις τεσσαράκον
 τα, παρὰ μίαν ἑλαβον, τρις ἐξ ἑσθ' ἰδὲ
 ἄσπεξ ἑλιθάδιον, τρις ἐνανάγκασα, νυχθί
 μιζον ἐν τῷ βυθῷ πεποιήκα, ὁδοιπορίαις
 πολλάκις, κινδύοις ποταμῶν, κινδύοις
 ληστῶν, κινδύοις ἐκ γένους, κινδύοις ὄ
 θηῶν, κινδύοις ἐν πόλει, κινδύοις ἐν ἐρη
 μίᾳ, κινδύοις ἐν θαλάσῃ, κινδύοις ἐν
 ψευδ' ἑλφοῖς, ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυ
 πνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψῃ, ἐν κ
 τεταῖς πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητῃ,
 χωρὶς τῶν παρεκτός, ἢ ἐπισύστασίς μου
 ἢ καθ' ἡμέραν, ἢ μερίμνα πᾶσῶν ἡμῶν ἐκκλη
 σίῳν. τίς ἀδενῆ, καὶ οὐκ ἀδενῶ; τίς σκανδα
 λίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι. ἐῖ καυχᾶσθ
 ῆ, τὰ τῆς ἀδενείας μου καυχῆσομαι.
 ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἸΗΣΟΥ ΧΡΙ
 ΣΤΟΥ ὁ δὲ μὲν λογιτὸς εἰς τοὺς αἰῶ
 νας, ὅτι ὃν ψευδομαί, ἐν δαμασκῷ ὁ ἐθνά
 ρχος ἀρετὰ τοῦ βασιλέως, ἐφρόνισεν τὴν
 δαμασκῶν πόλιν, πιάσαι με δέλω, καὶ
 καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάμῃ ἐχαλάσθην
 διὰ τὴν τείχεσ, καὶ ἐξέφυγον τὰ χεῖρας αὐτοῦ.
 καυχᾶσθ δ' ἡ οὐ συμφέρει μοι, ἐλέυσόμαί τε
 εἰς ὀπίσθιας

glorier. Quod dico, nō dico, secundū dñm
 sed uelut in insipientia. in hoc argumento
 gloriationis. Qñquidē multi gloriantur se
 cundū carnē. & ego gloriabor. libēter em̄
 suffertis insipientes, cū sitis sapiētes. suffer
 tis em̄, si qs uos in seruitutē adigit, si quis
 exedit, si qs accipit, si qs attollit sese, si qs
 uos i faciē cedit, iuxta cōtumeliā loquor.
 p̄inde quasi nos infirmi fuerimus, sed in
 quocunq; audet aliquis (in insipientia lo
 quor) audeo & ego. Hebraei sunt, & ego.
 Israhelita fuit, & ego. Semē Abrahæ fuit,
 & ego. Ministri Christi sunt, delirans lo
 quor, plus ego. In laboribus copiosius, in
 uerberibus supra modum, in carceribus
 abundantius, in mortibus frequenter. A
 Iudæis quinquies quadragenas plagas
 una minus accepi. Ter uirgis cesus fui, se
 mel fui lapidatus, ter naufragium feci, nō
 ctem ac diem in pfundo egi, in itinerib⁹
 sæpe, in periculis fluminū, periculis latro
 num, periculis ex genere, periculis ex gen
 tibus, periculis in ciuitate, periculis in de
 serto, periculis in mari, periculis i falsis fra
 tribus, in labore & molestia, in uigilijs sæ
 pe, in fame & siti, in ieiunijs sæpe, in frigo
 re & nuditate, p̄ter ea q̄ extrinsecus acci
 dūt, cōspiratio i me quotidiana. Sollicitu
 do de oibus ecclesijs. Quis infirmatur, &
 ego nō infirmor? Quis offenditur, & ego
 nō uror? Si gloriari oporteat, de his q̄ in
 firmitatis meæ sūt gloriabor. Deus &
 pater dñi Iesu Christi, qui est bñdict⁹ in
 sæcula, nouit, qd' nō mētiar. In Damasci
 ciuitate, plebis p̄fectus Aretæ regis excu
 bias posuerat, in Damascenoz urbe, cu
 piēs me cōphendere, & p fenestrā in spor
 ta demissus fui p mœnia, & effugi man⁹
 ei⁹. Gloriarī sane nō expedit, ueniā enim
 ad uisiones

XII

εἰς ὁππασίας ἢ ἀποκαλύψεως κυρίου. οἶδα ἂν
 θρωπὸν ἐν Χριστῷ πρὸ ἑτῶν δεκατεσσάρων,
 εἴτε ἐν σώματι, οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος,
 οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν, ἀρῶμαι ἐνταῦθα τὸν τοι
 οὐτὶν ἕως τρίτου οὐρανοῦ, ἢ οἶδα τὸν τοιούτον
 ἀνθρώπου, εἴτε ἐν σώματι, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώ-
 ματος, οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν, ὅτι ἠρπάσθη
 εἰς τὸν παράδεισον, ἢ ἤκουσεν ἄρρητὰ ῥήματα,
 ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. ὑπὲρ τοῦ τοι
 ούτου καυχῆσομαι, ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ οὐκ
 καυχῆσομαι, εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀδυνείαις μου.
 Ἐὰν γὰρ δελήσω καυχῆσαομαι, οὐκ ἔσοι-
 μαί ἄφρων, ἀλλήθευ γὰρ ἔρω, φείδομαι δὲ,
 μή τις εἰς ἐμὲ λογίσκται, ὑπὲρ ὃ βλέπε-
 με, ἢ ἀκούσῃ τίθῃ ἐμοῦ. καὶ τῆ ὑπερβολῆ
 τῶν ἀποκαλύψεων, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι ἐ-
 δόθη μοι σκόλοψ τῆ σαρκί, ἀγγελος σατάν,
 ἵνα με κολαφίσῃ, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. ὑπὲρ
 τούτου ἔξω, τὸν κύριον παρεκάλεισα, ἵνα ἀπὸ
 ἀπὸ ἐμοῦ, ἢ ἐρηκέ μοι, ἀρκῆ σοι ἡ χάρις μου. ἢ
 γὰρ δῶνάμις μου, ἐν ἀδυνείᾳ τελειούται. ἴδισα
 οὐ μᾶλλον καυχῆσομαι ἐν ταῖς ἀδυνείαις
 μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δῶνάμις τοῦ
 Χριστοῦ. διὸ ἐνδοκῶ ἐν ἀδυνείαις, ἐν ὕ-
 βρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς, ἐν σενο-
 χωρίαις ὑπὲρ Χριστοῦ. ὅταν γὰρ ἀδενῶ,
 τότε δῶνάτος εἰμι. γέγονα ἄφρων καυχώ-
 μου. ὑμεῖς με ἠναγκάσατε, ἐγὼ γὰρ
 ἄφελος ὑφ' ὑμῶν σωίσασθαι. οὐδὲν γὰρ
 ὑπέσκησα ἢ ὑπὲρ λίαν ἀποσόλων, εἰ καὶ
 οὐδὲν εἰμι. τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου
 κατεργάσθη ἐν ἡμῖν, ἐμὴ πάση ὑπομονῇ, ἐμ
 σημείοις καὶ τέρασιν, καὶ διωάμεσι. τί γὰρ
 ὄζειν ὃ ἠπῆθηκε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησί-
 ας; εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ, οὐκ κατενάρκησα
 ὑμῶν; χαρίσαοθέ μοι πῶς ἀδικίαν λάβω.
 Ἰδοὺ τρίτον εἰ τοίμως ἔχω ἐλθῆν πρὸς ὑμᾶς,
 ἢ οὐ καταναρκήσω ὑμῶν. οὐ βῆ καὶ τὰ ὑμῶν,
 ἀλλ' ὑμᾶς, οὐ εἰ ὀφείλῃ τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσι
 διασαυρίζεσθαι.

ad uisiones & reuelationes dñi. Scio ho-
 minem in Christo, ante annos quatuor
 decim, an in corpore, nescio, an extra cor-
 pus nescio, deus nouit, raptū huiusmodi
 usq; in tertiū cælū. & scio huiusmodi ho-
 minem, an in corpore, an extra corp⁹, ne-
 scio, deus nouit, qd raptus fuerit in pa-
 radisum, & audierit arcana uerba, q̄ fas
 nō sit homini loq. Super huiusmodi ho-
 mine gloriabor, de meipso uero non glo-
 riabor, nisi in infirmitatibus meis. Nā si
 uoluerō gloriari, nō ero insipiens, uerita-
 tem em̄ dicā, sed parco uobis, ne quis in
 me cogitet, supra id quod uidet esse me,
 aut quod audit ex me. Et ne excellētia re-
 uelationum, supra modū efferrer, datus
 fuit mihi stimulus p carnē, nuncius sata-
 næ, ut me colaphis cederet, ne supra mo-
 dum efferrer. Super hoc ter dñm rogauī,
 ut discederet a me, & dixit mihi. Sufficit
 tibi gratia mea. Nam fortitudo ^{mea} in in-
 firmitate pficitur. Libētissime igit pot⁹
 gloriabor in infirmitatib⁹ meis, ut inha-
 bitet in me fortitudo Christi. Quāobrē
 placeo mihi ī ifirmitatib⁹, in cōtumeliis,
 in necessitatib⁹, in psecutionib⁹, ī anxietā-
 tibus p Christo. Cū em̄ infirm⁹ sum, tūc
 robustus sum. Fact⁹ sū insipiēs glāndo.
 Vos me coegistis, nā ego debui a uobis
 cōmēdari. Nulla em̄ in re inferior sui sū-
 mis apls, tametsi nihil sum. Signa quidē
 apli pacta fuerūt inter uos, ī omni patiē-
 tia, & signis & pdigñs, & potētib⁹ factis.
 Nā in quofuistis iteriores ceteris ecclijs;
 nisi qd ipse ego, nō fuerim uobis onero-
 sus: Cōdonate mihi hāc iuriā. Ecce uer-
 tio ppēsus aio sū, ut ueniā ad uos, & nō
 ero uobis onerosus. Nō em̄ q̄ro q̄ uestra
 sūt, sed uos. Nō em̄ debēt filij parētibus
 reponere

θησαυρίζω, ἀλλ' οἱ γονεῖς τῆς τέκνοισ, ἐγὼ
 δὲ ἡδύς α λαπαυήσω, καὶ ἐκδοπαυήσω,
 μαὶ ὑπερ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, εἰ καὶ πορτοσοί
 Τέρως ὑμᾶς ἀγαπῶμ, ἢ τὸν ἀγαπῶμα. ἔσω
 δε, εἰ ὡς οὐ κατέβαρσα ὑμᾶς, ἀλλ' ὑπάρχωμ
 παυοῦργος, δ' ὅλως ὑμᾶς ἔλαβομ. μὴ ἴνα ὦμ
 ἀπέσαλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἔωλεονέ/
 κτησα ὑμᾶς, παρεκάλεσα τῆσ, καὶ σωμα/
 πέςπλα τὸν ἀδελφόν. μὴ τῆ ἐπλεονέκτη/
 σερ ὑμᾶς τῆσ, οὐ τῶ ἀυτῶ πνεύματι πε/
 ρεπατήσαμ, οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσι, πᾶ/
 λιμ δοκεῖτε, ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα, κατ'
 ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐν ΧΡΙΣΤΩ λαλοῦμῶ.
 τὰ δὲ πάντα ἀγαπήκοι, ὑπερ ὅτι ὑμῶν οἰ/
 κοδομῆς. φοβοῦμαι γὰρ, μή πως ἐλ/
 θῶμ, οὐχ' οἷους θέλω, ἔνρω ὑμᾶς, καὶ γὰρ ἔνρι/
 δῶ ὑμῖν, διομ οὐ θέλετε, μή πως ἔρις, ζῆλοι,
 θυμοί, ἐριδιῶα, κατ' ἀλαλιά, ἰθυρησμοί, φυ/
 σιώσας, ἀκατασασία, μὴ πάλιμ ἔλθόντα/
 με, ταπαρώσῃ ὁ θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ
 πινθήσω πολλοὺς τῶν προμαρτηκότων,
 καὶ μὴ μετανοήσαντων ἐπὶ τῆ ἀκαθαρσία
 καὶ πορνεία, καὶ ἀσελγεία ἢ ἔπραξαν. τρι/
 3 τὸν τοῦτο ἔρχομα πρὸς ὑμᾶς, ἐπὶ σῶμα/
 τος δ' ὄνο μαρτύρωμ καὶ ἔτιῶμ, σαθήσεται πᾶμ
 ἔνμα, προείρηκα καὶ προλέγω, ὡς παρῶμ
 τὸ δεύτερον, καὶ ἀπὸν νῦν γράφω τῆσ προ/
 κμαρτηκόσι, καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιμ, ὅτι
 ἐὰμ ἔλθω εἰς τὸ πάλιμ, οὐ φείσομα.

Ἐπει δὲ δοκίμῶν ζητᾶτε τὸν ἐν ἐμοὶ λα/
 λοῦντος ΧΡΙΣΤΟΥ, ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀοθενῶ,
 ἀλλὰ δυνάτις ἐν ὑμῖν, καὶ εἰ ἐς αὐτῶν ἔξ ἀ/
 οθενῶ, ἀλλὰ εἰ ἐκ δυνάμεως θεοῦ, καὶ εἰ ἡμῖς
 ἀοθενῶ ἢ μὲν ἐν αὐτῶ, ἀλλὰ ζῆσομεθα σὺν
 αὐτῶ, ἐκ δυνάμεως θεοῦ, εἰς ὑμᾶς, ἑαυτοὺς
 παρᾶζετε, εἰ ἐς ἐν τῆ πίστι. ἑαυτοὺς δοκι/
 μάζετε, ἢ οὐκ ἐπιγίνώσκετε ἑαυτοὺς, ὅτι
 ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ ἐν ὑμῖν ὄσιν; εἰ μὴ τῆ ἀδ' ὁ
 κμοὶ ἐσε. Ἐλπίζω δὲ, ὅτι γνώσεσθε, ὅτι ἡμῖς
 οὐκ ἐσμὸν

reponere, sed filijs parētes. Ego uero libe/
 tissime impendā, & expēdar p aiabus ue/
 stris, licet uberius uos diligēs, minus dili/
 gar. sed esto, ipse nō grauaui uos, uex cū
 esse astut⁹, dolo uos cæpi. Nū per quec⁹
 eorum quos misi ad uos, expilauī uos?
 Rogauī Titū, & una cū illo misi fratē.
 Nūquid a uobis extorsit Titus? An nō
 eodē spū ambulauim⁹? An nō ἡsdē ue/
 stigijs? Rursum arbitramini, qđ nos uo/
 bis excusemus? In conspectu dei, in Chri/
 sto loquimur, sed oīa charissimī p uestri
 ædificatione. Nā metuo ne qua fiat, ut si
 uenero, nō q̄les uelim repiam uos, & ego
 repiar uobis, qualē nolitis, ne quomodo
 sint cōtētiōes, æmulatiōes, iræ, cōcertatio/
 nes, oblocutiones, susurratiōes, tumores,
 seditiones. Ne iterū ubi uenero, humiliet
 me deus meus apud uos, & lugeā multos
 eox, q̄ ante peccauerint, & nō egerint pœ/
 nitentiā, super immūdicia & fornicatiōe,
 & ipudiciā quā patrarūt. Hic tertius
 XIII
 erit aduētus meus ad uos. in ore duorū
 testium, aut triū, cōstituet omne uerbū.
 Prædixi uobis & prædico, ut præsens cū
 essem iterum, ita & absens nunc scribo
 ἡς, qui ante peccauerunt, & reliquis om/
 nibus, quod si uenero denuo, non parcā.
 Qñquidē experimētū quæritis in me lo/
 quentis Christi, qui in uos non est infir/
 mus, sed potēs est in uobis. Nam quam/
 uis crucifixus fuit ex infirmitate, uiuit ta/
 men ex uirtute dei, Nam & nos infirmi/
 sumus in illo, sed uiuemus cum illo, ex
 uirtute dei, erga uos. Vosipfos tentate,
 num sitis in fide, Vosipfos probate. An
 nō cognoscitis uosmetipfos, quod Iesus
 Christ⁹ in uobis est? Nisi sicubi reprobī
 estis, at spero uos cognituros, quod nos
 g nō sum⁹